

CAMPINIA

DRIEMAANDELIJKS BLAD VAN HET STREEKARCHIVARIAAT

NOORD-KEMPENLAND

3e jaargang

januari 1974

nr. 12

Redactie: W. Klaasen, archivaris

Redactieadres: Torenstraat 1, Oirschot
tel. 04997 - 1424, toestel 001

De prijs voor een abonnement bedraagt f 6,-- per jaar, te storten op postgirorekening 1069032 van de gemeente Oirschot met vermelding abonnement Campinia.

Uitgeversrecht: Streekarchivariaat Noord-Kempenland

N.B. Op schriftelijk verzoek kan toestemming tot overname worden gegeven.

Geachte abonnee,

Vooreerst wensen wij U in materialibus en spiritualibus een voor-
spoedig en prettig 1974 toe! Aan de archiefkommissie van het streek-
archivariaat Noord-Kempenland, die de uitgave van onze periodiek door
haar morele en materiële steun mogelijk heeft gemaakt, willen wij hier-
bij onze oprechte dank betuigen. Een bijzonder woord van dank ook aan
onze technische en wetenschappelijke medewerkers.

Het is uitermate **verheugend te kunnen konstateren, dat** CAMPINIA
velen van onze lezers heeft geactiveerd, om zelf in **oude** literatuur en
archieven navorsingen te doen en de daar verworven kennis onbaatzuch-
tig te publiceren, een waarlijk "christelijk **kommunisme**" op het gebied
van archiefstudie en heemkunde. Een aantal zeer kapabele amateur-
paleografen is begonnen, de oude rechterlijke archieven van Oirschot,
Best en Veldhoven voor gevarieerd **onderzoek** toegankelijk te maken.
Voorts warden in diverse plaatselijke bladen door amateurs interessante
gegevens omtrent een ver of recent verleden, geput uit de oude archie-
ven, gepubliceerd. Het aantal archiefbezoekers is gestegen. De paleo-
grafische kursussen worden druk bezocht. Er komen vele schriftelijke
reacties en aanvragen binnen. Dit vervult ons in alle bescheidenheid
met vreugde en moed, om op deze weg voort te gaan.

Aan al onze abonnees en lezers onze bijzondere dank voor hun waar-
dering en steun en nog eens onze beste wensen voor 1974.

De redactie.

I NHOUD

I.	"Cis Riet" (opgetekend door Meester Cornelis Rijken, 1930)	187
	De vrijwillige rechtspraak in de dingbank Zeelst-Veldhoven-Blaarthem (vervolg)	188
III.	De notulen der vergaderingen van schepenen, burgemeesters, armmeesters, kerkmeesters, zettters en notabelen der in de dingbank van Zeelst-Veldhoven-Blaarthem verenigde dorpen (vervolg)	192
IV.	De oude landrechten en het gewoonterecht der vrijheid van Oirschot-Best (vervolg).	197
V.	a. De oorkonden van Best en Oirschot vanaf de 14e eeuw (vervolg)	200
	b. De Veldhovense oorkonden (Oerle, Meerveldhoven, Zeelst, Veldhoven, Zonderwijk) vanaf de 13e eeuw (vervolg)	202
	c. De oorkonden van Bergeijk vanaf de 14e eeuw (vervolg)	204
	d. Oorkonden van Beers vanaf de 14e eeuw (vervolg)	204
	e. Oorkonden van Valkenswaard (en Waalre) vanaf de 14e eeuw (vervolg)	205
VI.	Oude toponymica (vervolg)	205
VII.	Genealogica (vervolg)	211
VIII.	Huizen en hun bewoners te Oirschot van de zeventiende tot de twintigste eeuw (vervolg)	214
IX.	Archivarisschap	218
X.	Lijst van Kempische plaatsen met opgave van hun geldelijke bijdrage in een omslag over het kwartier Kempenland in 1700, berekend in procenten	220
XI.	Lezers leveren hun bijdrage	221 •
	1. De parochie van de H. Caecilia te Veldhoven onder het pastoraat van Gerardus Verhoeven, 1826 - 1875	
	B. De nieuwe kerk (vervolg)	221
	2. Genealogische reeks van W.J.C. Senders te Valkenswaard	226
	3. Stamreeks van Stefan J.J.F. en Hugo M.J.H. Bijnen	230
	4. Pand Markt 6 - Sektie F 2088	231

I NHOUD (vervolg)

XII.	Oirschotse leengoederen (Oirschot en Best)	234
XIII.	Een prins van Nassau in 1668 te Oirschot overleden aan de cholera	234
XIV.	Archivalia aangaande de oude Kempische gilden	236

CORRIGENDA

Aflevering nr. 11
bladzijde 145, IX. a,
overlijdensdatum van Wilhelmus W.J.M. 6-7-1972
moet zijn 6-7-1932

- 187-

I. "CIS RIET"

(opgetekend door Meester Cornelis Rijken, 1930)

Te Waalré leefde 'n brave, oude man, Sis Bijnen, bijgenaamd "Cis Riet". Des Donderdags van elke week bezocht hij geregeld Veldhoven met 'n hengselkorfje aan den arm, dat van witte teenen was gevlochten, maar er zeer antiek uitzag. Daarin lagen doorheen gemengeld doosjes "blink-smeer" (= schoensmeer) en doosjes Zweedsche luciferS, die toen pas in den handel waren. Hij bood ze te koop aan langs enkele deuren bij vaste klanten, in 't bizonder bij z'n familie-leden (fam. Bijnen). 't Was voor hem slechts een Vrijbrief om te bedelen.

Als de man 's winters zijn gewonen omgang deed, opende hij de deur met 'n vriendelijken groet en onder de woorden "'t Was va mèrge kaauw (1) (= koud) in de kerk!" wreef hij zich de handen en begaf zich naar het haardvuur of de kachel en schaarde zich daar om heen. Kocht iemand wat van hem, dan was hij dankbaar en voegde den keeper toe: "Ik zal de kraauwsweg (= kruisweg) voor Uw bidden!" Zou de man aan al z'n beloften hebben kunnen voldoen?

Cis kreeg op vrij gevorderden leeftijd nog zin in den trouw. Hij zocht zijn dulcina onder de meisjes van z'n dorp. En hij vond ze. 't Was een boerendochter, die 't voorwerp werd van zijn liefde. 't Kwam zoover dat "men" zou "aanteekenen". Maar 't meisje scheen veranderd van richting. Ten minste, toen Cis op den bepaalden dag kwam om zijn "aanstaande" naar 't stadhuis te geleiden ten einde in ondertrouw te worden opgenomen, en hij haar aantrof op den stal, de koeien melkende, zei ze doodleuk: "Cis, ik doew't (= doe het) nies" en heel goedig-onnoozel antwoordde Cis haar: "Dandoewik't ookmer
En Cis ging heen en is heel z'n leven lang celibatair gebleven.

(1) Toch woonde hij ongeveer 1/2 uur van de kerk.

II. DE VRIJWILLIGE RECHTSPRAAK IN DE DINGBANK ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTWEM.

(vervolg)

306. Zo.-Ve. 9-5-1617 blz. 117/2

Tielman Jacobsen heeft overgedragen aan Jan Willemsen een stuk groesveld genaamd "De Molendijck" te Zonderwijk (belendende percelen: de kinderen van Michiel Claessen, Jacob Tielmans en de gemeijnt).

Schepenen: Jan Jacobs - Jacob Tielmans

307. Zo.-Ve. 9-5-1617 blz. 117/3

Jan Willems verklaart aan Tielman Jacobs voor bovenvermelde overdracht schuldig te zijn een bedrag van 140 gulden, waarvan 70 gulden kontant en de andere 70 gulden over twee jaar tegen een jaarlijkse rente van 6%

Schepenen: Jacob Tielmans - Jan Jacobs
(afgelost: eerste f 70,-- 6-4-1626, tweede f 70,-- 9-3-1627.)

308. Zo.-Ve. - 9-5-1617 blz. 117/4

Tielman Jacobsen heeft aan zijn zoon Jacob Tielmans overgedragen een weideveld genaamd "De Beckbroecken" (belendende percelen: de kinderen van Lenart Jaspers, de kinderen van Peter Janssen, Jan Gerits en de gemeijnt).

Schepenen: Jan Jacobs - Jacob Tielmans

309. Zo.-Ve. 9-5-1617 blz. 117/5

Jacob Tielmans verklaart voor de bovenvermelde overdracht aan zijn vader Tielman Jacobs schuldig te zijn een bedrag van 110 gulden, de helft kontant en de andere helft over 1 jaar tegen een rente van 6%.

Schepenen: Jan Jacobs - Jacob Tielmans
(afgelost 24-5-1620)

310. Zo.-Ve. 9-5-1617 blz. 117/6

Tielman Jacobsen heeft overgedragen aan Jan Henricx een akkerland genaamd "De Flierakker" te Zonderwijk (belendende percelen: Postelse Hoeve, de kinderen van Lenart Jaspers en de Boschweg).

Schepenen: Jan Jacobs - Jacob Tielmans

311. Zo.-Ve. 9-5-1617 blz. 117/7

Jan Henricx verklaart voor bovenvermelde overdracht schuldig te zijn de som van 51 gulden, de helft kontant en de andere helft over 1 jaar tegen een rente van 6%.

Schepenen: Jan Jacobs - Jacob Tielmans

312. Zo.-Ve. 9-5-1617 blz. 117/8

Niclaes Janssen verklaart aan Jacob Tielmans schuldig te zijn een som

van 60 gulden en wel van Lichtmis j.l. tot over drie jaar tegen een jaarlijkse rente van 6 gulden en 5 stuiver per 100 gulden, waarmede een obligatie van 50 gulden d.d. 22-12-1612 is afgelost.

Schepenen: Pauwels Mathijssen - Jan Jacobs
(afgelost 19-10-1620)

313. Zo.-Ve. 24-3-1616 blz. 118/1

Ansem Peters verklaart schuldig te zijn aan Aleijt Tielens van Lichtmis a.s. tot over twee jaar een bedrag van 25 gulden tegen een rente van 30 stuiver per jaar. Mocht Aleijt dit geld tussentijds nodig hebben, dan mag zij het geleende kapitaal eerder terugvorderen.

Schepenen: Pauwels Mathijssen - Jan Jacobs
(afgelost 2-5-1623)

314. Zo.-Ve. 24-1-1616 blz. 118/2

Conegonda de weduwe van Jan Hanssen met haar voogd en Jan Janssen, haar zoon, hebben aan Jan Janssen Staessen overgedragen een akker in de Schoot (belendende percelen: koper en de Gemeijne Akkerwech).

Schepenen: Jacob Tielmans - Jan Jacobs

315. Zo.-Ve. 27-3-1616 blz. 118/3

Joris Henricx verklaart schuldig te zijn aan de minderjarige kinderen van Nijs Nijssen van Lichtmis j.l. tot over drie jaar de som van 100 gulden tegen een rente van 6 gulden en 5 stuiver per 100 gulden.

Schepenen: Jacob Tielmans - Pauwels Mathijssen
(afgelost 8-9-1653)

316. Zo.-Ve. 15-1-1616 blz. 118/4 - 122/1

Erfdeling van de nalatenschap van wijlen Peter Dircx en diens vrouw Mariken, dochter van Embrecht Everts Kosters, onder Dirck zoon van Peter Dircx, Jenneken, dochter van Peter Dircx, weduwe van Servaes Goijart Jongers, geassisteerd door haar momber Geraert van Aelst, die tevens momber van haar kinderen is, Jan zoon van wijlen Reijnder Henricx als man en momber van Aleijt, dochter van Peter Dircx, Jacob zoon van Peter Jacobs als man en momber van Mariken, dochter van Peter Dircx.

1) Aan Dirck Peters worden toebedeeld: a) de akker genaamd 'De Dircx Cuijl' in de Schoot (belendende percelen: Michiel Nijssen, Dierick Jacobs, Matheus Janssen, de Zoeakker), b) "De Woutenakker" (belendende percelen: Jonker Floris, Dirck Peters, Dierick Henricx), c) "De Cleijne Tonisacker" (belendende percelen: Art Francen, Dierick Jacobs, Barbara de weduwe van Peter Henricx, Jenneken dochter van Peter Dircx en haar kinderen), d) "Het Ackerbochtjen" (belendende percelen: Dirck Jacobs, Dirck Peters, Art Francen, Willem Daniels), e) een derde in de akker genaamd "De Smekbocht" (belendende percelen: Jacob Peters, Art Francen, Peter Jacobs, Art Lenarts), 6) "'t Vorst Coppelken" aan het erf van Dirck Peters zelf, g) "De Jacob Emmen Beemt" met een heideveld in de Begbroecken (belendende percelen: Joris Henricx, Peter Jacobs, Art Francen, de

- gemeijnt), "Den Hogen Dries" (belendende percelen: Dierick Jacops, Dirck Peters, Jan Reijnders), i) het vierde deel in een heideveld (belendende percelen: Jacob Peters, Jacop Theeuwens, Michiel Nijssen, Barbara, de weduwe van Peter Henricx), j) een jaarrente van een half mud rogge volgens schepenbrief van Oerle d.d. 24-9-1507, overgedragen aan zijn vader Peter Dircx door Herman Goijarts, k) de helft van het woonhuis en de hof met de dries en de boomgaard, waarvan de andere helft is toebedeeld aan Jacob Petersen, l) een bedrag van 61 gulden, te ontvangen van Eijsken tot Steensel in mindering van een door haar verschuldigd bedrag van 211 gulden, m) een bedrag van 103 gulden betreffende direkte schulden. Aan het Kapittel van Den Bosch moet Dirck Peters jaarlijks betalen zeven spint rogge uit een pacht van zeven lopen rogge.
- 2) Aan Jenneken, de dochter van Peter Dircx, en aan haar kinderen, verwekt door Servaes Goijart Jongers, worden toebedeeld: a) "De Zoemaker" in de Schoot (belendende percelen: Dirick Jacops, Jonker Floris, Dirick Petersen), b) de helft in "Tonis Creijn Acker" (belendende percelen: Jacob Peters, Art Francen, Willem Huijbrechts), c) "Het Hoochvelt" (belendende percelen: Dirick Peters), d) de helft in "Hannekens Bochtken" met de "Dwersgracht" (belendende percelen: Jan Jacops, Jacob Peters, Pauwels Peters, Joris Henricx), e) "De Voort Beemt" met een heideveldje (belendende percelen: Joris Henricx, Jacob Theeuwens, de gemeijnt), f) een hofje, genaamd "De Cuij" met de wal (belendende percelen: Jan Jacops, Jenneken en haar kinderen, Dirick Jacops), g) een vierde deel in het genoemde heideveld (belendende percelen: Heijl Crijns, Jacop Peters, Jan Reijnders, Barbara Henricx), h) het weefgetouw met toebehoren, staande bij Jacop Peters, i) de helft van de schuur met de grond, de dries en de boomgaard (zie juiste lokalisatie in protokol), j) de helft van een rente van 3 gulden en 6 lopen rogge per jaar, die eerder aan Goijart Hermans toebehoorde, k) de akker "Het Achter Coppelken" (belendende percelen: Dirck Peters). Ook Jenneken moet aan het Kapittel van Den Bosch een jaarlijkse rente van 7 spint rogge betalen uit een pacht van zeven lopen rogge.
- 3) Aan Jan Reijners en zijn vrouw Aleijt worden toebedeeld: a) "De Heijnenacker" in de Schoot (belendende percelen: Dirck Peters, Joris Henricx, Jonker Floris, Jacop Peters), b) "Jacop Teeuwens Tonisacker" (belendende percelen: Barbara, weduwe van Peter Henricx, Art Fransen, Pauwels Peters), c) een derde deel van de akker genaamd "De Smeekbocht" met de gracht (belendende percelen: Jacob Peters, Laureijs Henricx, Peter Jacops, de Ackerstraat), d) een akker genaamd "De Roubocht" (belendende percelen: Art Lenarts, Dirck Jacops, de Ackerstraat), e) een weiland genaamd "De Rijten" (belendende percelen: Joris Henricx, Dirck Peters, de Waterlaat), f) het vierde deel in het heideveld (belendende percelen: Luijcas Cocx, de wal, Barbara Henricx, Jenneken, dochter van Peter Dircx en haar kinderen, de Goorstraat), g) het weefgetouw, staande bij Jan Lucas, h) de helft van de schuur met grond, dries, boomgaard en schop, i) hij moet betalen een jaarlijkse rente van 10 stuiver aan Joris Henricx en van 10 stuiver aan Dirck Jacobs. Ook Jan Reijners en zijn vrouw Aleijt moeten aan het Kapittel van Den Bosch een jaarlijkse rente van 7 spint

- rogge betalen uit een pacht van 7 lopen rogge.
- 4) Aan Jacob Peters en zijn vrouw Mariken worden toebedeeld: a) "Het Vreijssenackerken" (belendende percelen: d'Eckersdael, Jonker Rossum, Jacop Peters en Jonker Floris), b) de helft van "De Thonis Creijn Ecker" (belendende percelen: Jenneken, dochter van Peter Dircx, en haar kinderen, Jan Arts, Willem Huijbrechts, Art Francen), c) het middelste derde van de "Smeekbocht" (belendende percelen: Laureijs Henricx en Peter Jacops), d) de helft in het "Hannekens Bochtken" (belendende percelen: Jonker Floris, Jenneken, Pauwels Peters, Joris Henricx), e) een stuk weiland genaamd: "D'Oersbeemten" (belendende percelen: Aart Franssen, Jan Gerit Hasselmans, Jan Jacops, Pauwels Peters), f) het middelste deel in het genoemde heideveld (belendende percelen: Barbara Henricx, Wouter Corstens), g) het weefgetouw staande bij Dirck Jacops, h) de helft van het woonhuis, hof, dries en boomgaard, i) een rente van 16 gulden, te ontvangen van Eijsken tot Steensel, j) ook Jacob Peters moet uit deze percelen aan het Kapittel van Den Bosch een jaarlijkse rente van 7 spint rogge betalen uit een pacht van 7 lopen rogge.
- Schepenen: Jacop Tielmans - Jan Jacops

317. Zo.-Ve. 30-3-1616 blz. 122/2

Jan Lenarts en Dierick Lenarts als momber van zijn vrouw Sophie hebben aan Willem Anthonissen in erfrecht overgedragen een akkerland genaamd "De Flierboom" te Zonderwijk (belendende percelen: Art Wilberts, Peter Diericx Vercoijjen, De "Jk lich Cruijs Acker). De koper moet hieruit jaarlijks aan het Rf tte.1 van Oirschot betalen 9 lopen rogge min een spint (met thans éée vervallen pacht en een tweede nu lopende pacht).

Schepenen: Pauwels Thijssen - Jan Jacops

318. Zo. -Ve. 30-3-1616 blz. 123/1

Jan Henricx heett in een erfruul overgedragen aan Jan Willemsen van Straelen "De Flieracker", die hij van Tielman Jacopsen in koop verkregen had, gelegen in Zonderwijk (belendende percelen: het Godshuis van Pastel, de "Cruijsacker", de Wáterwech, de kinderen van Lenart Jaspers.)

Schepenen: Pauwels Tijssen- Jan Jacops

319. Zo.-Ve. 30-3-1616 blz. 123/2

Jan Willemsen van Straelen heeft in erfruul overgedragen aan Jan Henricx de akker genaamd "Den Vogelsanck" te Zonderwijk (belendende percelen: Mr. Jan Janssen van Weerde, de kinderen van Jan Huijben, het Godshuis van Postel, Peter Lenarts).

Schepenen: Pauwels Tijssen, Jan Jacobs

320. Zo.-Ve. 6-4-1616 blz. 123/3

Jan Willemsen van Straelen verklaart schuldig te zijn aan Jan Diericx van Straelen voor de tijd van Pasen 1616 tot over drie jaar een bedrag van 50 gulden tegen een jaarlijkse rente van 3 gulden en 11 stuiver. Opzegtermijn 3 maanden voor Pasen.

Schepenen: Jan Jacobs - Jacob Tielmans
(afgelost 3-10-1618)

III. DE NOTULEN DER VERGADERINGEN VAN SCHEPENEN, BURGEMEESTERS, ARM-
MEESTERS, KERKMEESTERS, ZETTERS EN NOTABELEN DER IN DE DINGBANK
VAN ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEF*1 VERENIGDE DORPEN.

(vervolg)

274. B. 31-7-1784 2/143v

Franciscus van der Leen, schepen, en Mattijs van den Oever, burgemeester van Blaarthem, kawaitteren de schepen Jan van den Heuvel, om zich op 14 augustus a.s. te 's-Hertogenbosch als pachter der gemene middelen aan te dienen voor de periode van 1 oktober 1784 tot 30 september 1785.
Getekend: F. van der Leen, Mattijs van den Oever, sekretaris Brocx.

275. B. 6-8-1784 2/144-149

Extrakt uit de resoluties van de Raad van State aangaande het onderhoud aan de Kerk te Blaarthem naar aanleiding van het rapport van de thesaurier-generaal Gilles op het bericht van rentmeester Verster naar aanleiding van het rekwest van de officier en schepenen van Blaarthem en de schepenen van Gestel als opperprovisoren van de kerk te Blaarthem (zie nr. 249 en nr. 257). Daarin wordt gesteld: a) dat het onderhoud van kerk en toren te Blaarthem oorspronkelijk was geregeld als volgt: 1. de toren door Gestel voor twee derde, 2. door Blaarthem voor één derde, 3. het schip der kerk van de toren tot de brandgevel door het Gemene Land en het grote koor door F. Hyacinthus baron van Dongelbergen, 4. twee kleinere koren, waarvan het eerste door de erven van vrouwe Maria Machtilda baronesse de Bausele, douarière de Heusch, het tweede door Johannes Raassens als eigenaar van het adellijke huis Gagelbosch, b) dat de Raad van State met plakkaat van 17-9-1778 aan de provvisoren der kerk te Blaarthem heeft medegedeeld, dat het land niet meer in het onderhoud van de Blaarthemse kerk kon voorzien aangezien het onder Blaarthem geen tienden bezat en de inkomsten van de kerkrenten, die het land had, niet voldoende waren voor het onderhoud van het schip, en dat de rentmeester Verster werd gelast met ingang van 1779 ten behoeve van de kerk niet alleen over te dragen een zekere rente van 3-0-0 ten name van Jan Couwenbergh, die de kerk toekwam, maar ook de kapitalen der renten van 3-2-8 en van 6-0-0, in 1766 afgelost (304-3-5), c) dat alle akkoorden van het plakkaat d.d. 16-1-1778 zijn vervallen en de tiendheffers onder Blaarthem zijn gehouden voor het onderhoud der kerk te zorgen, t.w. Willibrordus van de Ven als executeur-testamentair van de nalatenschap van wijlen Francis Hyacinthus baron van Dongelbergen, de erfgenamen van wijlen vrouwe Maria Machtilda baronesse van Bausele, douarière de Heusch, en Matthijs van den Oever, d) dat deze tiendheffers in gebreke zijn gebleven, waarom de rentmeester werd verzocht, de reparaties publiek aan te besteden en de kosten na aftrek van het batig saldo der laatste kerkerekening op de tienden van de nalatige

tiendheffers te verhalen, e) dat ontvangen zijn diverse missiven van de rentmeester aangaande een bericht van Matthijs van den Oever en J.G. de Voegt, tiendheffers te Blaarthem en aangaande een verklaring van de schepenen van Blaarthem en Gestel, dat Blaarthem en Gestel een en dezelfde parochie uitmaken, verder aangaande het schriftelijk antwoord van Matthijs van den Oever en J.G. de Voegt als gemachtigden van A.H. baron de Heusch cum suis als tiendheffers te Blaarthem, f) dat tenslotte ontvangen is een antwoord van de rentmeester op de vraag van de Raad van State d.d. 7 april 1784, of het niet beter was de godsdienstoefeningen eenmaal in de maand in de kerk te Gestel te houden met bijvoeging van een brief van de kwartierschout en van sekretaris brocx, uit welke stukken blijkt 1. dat het kapelletje te Gestel als school wordt gebruikt en voor godsdienstoefeningen niet geschikt kan worden gemaakt, 2. dat de kerk te Blaarthem mooi en sterk is en dat daarin nu de gereformeerde kerkdiensten worden gehouden door de predikant van Veldhoven, waarmede Blaarthem en Gestel kerkelijk gekombineerd zijn, waarom het jammer zou zijn, voor de reparaties hiervan geen matige subsidie te verlenen, 3. dat de tiendheffers onder Blaarthem in de verponding kontribueren t.w. F.J.L. del Marmol van Eijck als erfgenaam van wijlen F.H. baron van Dongelbergen 9-0-0, de erfgenamen van wijlen vrouwe M.M. baronesse van Bausele douarière de Heusch 4-10-0 en Matthijs van den Oever 4-10-0, dat echter de tienden van de eerstgenoemde onder Blaarthem bij sententie van de Raad van Brabant van 18-11-1882 vrij verklaard zijn van de bijdrage in het onderhoud der kerk, 4. dat Blaarthem en Gestel ongetwijfeld onder één parochie vallen en de tiendheffers van Gestel ook moeten worden aangesproken om in het onderhoud bij te dragen, zijnde a) het Gemene Land, dat 69-0-0 in de verponding kontribueert, b) P.J. del Marmol van Eijck, die 6-0-0 in de verponding kontribueert, 5. dat volgens missive van de stadhouder de Jongh en sekretaris Brocx aan de rentmeester, Jan Raassens niet als tiendheffer maar als eigenaar van het huis het "Gagelbosch" tot het onderhoud van het kleine zuiderkoor gehouden is, dat het kleine noorderkoor altijd als begraafplaats voor de familie van baron van Heus gediend heeft en zodoende door hem altijd is onderhouden, dat het grote of oosterkoor niet alleen gediend heeft tot privé-begraafplaats voor de ouders van F.J.L. del Marmol van Eijck (de laatst overleden baron van Dongelbergen is daar nog begraven) maar dat deze zijn blijven weigeren, - -

- - is goedgevonden en besloten: I. dat degenen die de drie koren tot nu toe hebben onderhouden, nu ook de kosten moeten dragen, t.w. voor het zuiderkoor Raassens als eigenaar van Gagelbosch, voor het noorderkoor baron de Heus, voor het grote koor F.J.L. del Marmol van Eijck als erfgenaam van Baron van Dongelbergen, II. dat de verdere kosten ad 400-0-0 worden gesubsidieerd door de twee tiendheffers onder Blaarthem, wier tienden niet vrij zijn verklaard en door de tiendheffers te Gestel en wel in proportie van hetgeen een ieder in de verponding kontribueert t.w. door de erfgenamen van vrouwe M.M. baronesse van Bausele, douarière de Heusch, onder Blaarthem 21-10-0, door Matthijs van den Oever onder Blaarthem 21-10-0, door het Gemene Land onder Gestel 328-10-0, door F.J.L. del Marmol van Eijck onder Gestel 28-10-0, totaal dus 400-0-0. Met dit geld moeten de opperprovisoren van de kerk te Blaarthem de reparaties aan het schip van de kerk en de toren doen verrichten.

Getekend: C. van Lichtenborgh.

276. Z. 24-6-1785 2/150r

Joachim Geene, schepen, Godefridus Janssens en Govert Eliëns, burgemeesters van Zeelst, kommitteren de schepen Joost van Breda, om op de jaarlijkse vergadering van het kwartier Kempenland op 4 juli a.s. te verschijnen, om met de andere gekommitteerden van Kempenland te delibereren en te beslissen,

Getekend: J. Geene, Godefridus Janssens, Govert Eliëns (kon niet schrijven) en sekretaris Brocx.

277. B. 25-6-1785 2/150v

Jan van den Heuvel, schepen, en Jan Martense Baselmans, burgemeester van Blaarthem, kommitteren de schepen Franciscus van der Leen, om op de jaarlijkse kwartiersvergadering te Eindhoven op 4 juli a.s. te verschijnen, om met de andere gekommitteerden van Kempenland te delibereren en te besluiten.

Getekend: J.v.d.Heuvel, Jan Baselmans, sekretaris Brocx.

278. V. 30-6-1785 2/151r

Jacobus van Heijst en Hendrik Ross, schepenen van Veldhoven, kommitteren de schepen Anthonij van Meurs, om op de jaarlijkse kwartiersvergadering te Eindhoven op 4 juli a.s. te verschijnen, om met de andere gekommitteerden van Kempenland te delibereren en te besluiten.

Getekend: J.v. Heijst, H. Ross, sekretaris Brocx.

279. V. 28-7-1785 2/151v

Anthonij van Meurs en Hendrik Ross, schepenen van Veldhoven, kommitteren de schepen Jacobus van Heijst, om zich op 19 augustus a.s. in 's-Hertogenbosch als pachter der gemene middelen aan te dienen voor de periode van 1 oktober 1785 tot 30 september 1786.

Getekend: A.v. Meurs, H. Ross, sekretaris Brocx.

280. Z. 29-7-1785 2/152r

Joost van Breda, schepen, Godefridus Janssens en Govert Eliëns, burgemeesters van Zeelst, kommitteren de schepen Joachim Geene, om zich op 19 augustus a.s. te 's-Hertogenbosch als pachter der gemene middelen aan te dienen voor de periode van 1 oktober 1785 tot 30 september 1786.

Getekend: Joost van Breda, Godefridus Janssens, Govert Eliëns (kon niet schrijven), sekretaris Brocx.

281. B. 30-7-1785 2/152v

Franciscus van der Leen, schepen, en Jan Martense Baselmans, burgemeester van Blaarthem, kommitteren de schepenen Jan van den Heuvel, om zich op 19 augustus a.s. te 's-Hertogenbosch als pachter der gemene middelen aan te dienen voor de periode van 1 oktober 1785 tot 30 september 1786.

Getekend: F. van der Leen, Jan Baselmans, sekretaris Brocx.

282. B. 24-9-1785 2/153r en v

Jan van den Heuvel, schepen, en Jan Martense Baselmans, burgemeester van Blaarthem, kommitteren de schepen Franciscus van der Leen, om op 10 oktober met de gekommitteerden van Kempenland ten stadhuize te Eindhoven te vergaderen in verband met de resolutie van H.Ho.Me. van 23 augustus j.l., om aldaar twee afgevaardigden van Kempenland te nomineren, die met de gekommitteerden van andere kwartieren in Den Bosch de onderhandelingen inzake oprichting van een tuchthuis zullen opnemen.

Getekend: J.v.d.Heuvel, Jan Baselmans, sekretaris Brocx.

283. V. 29-9-1785 2/154r

Jacobus van Heijst en Hendrik Ross, schepenen van Veldhoven, kommitteren de president-schepen Anthonij van Meurs, om op 10 oktober a.s. met de gekommitteerden van Kempenland ten stadhuize van Eindhoven te vergaderen in verband met de resolutie van H.HO.MO. d.d. 23 augustus j.l., om aldaar twee afgevaardigden van Kempenland te nomineren, die met de afgevaardigden van de andere kwartieren in Den Bosch de onderhandelingen inzake de oprichting van een tuchthuis wederom zullen opnemen.

Getekend: J.v. Heijst, H. Ross, sekretaris Brocx.

284. Z. 30-9-1785 2/154v

Joachim Geene, schepen, Godefridus Janssens en Govert Eliëns, burgemeesters van Zeelst, kommitteren de schepen Joost van Breda, om op 10 oktober a.s. met de gekommitteerden van Kempenland ten stadhuize van Eindhoven te vergaderen in verband met de resolutie van H.Ho.MO. d.d. 23 augustus j.l., om aldaar twee afgevaardigden van Kempenland te nomineren, die met de afgevaardigden van de andere kwartieren in Den Bosch de onderhandelingen inzake de oprichting van een tuchthuis wederom zullen opnemen.

Getekend: Govert Eliëns (kon niet schrijven), J. Geene, Godefridus Janssens, sekretaris Brocx.

285. V. 18-1-1786 2/155

President, schepenen, burgemeesters, zettters en anameesters van Veldhoven verklaren bij deze volgens missive van de rentmeester-generaal der domeinen van Brabant te kommitteren en te machtigen de heren Anthonij van Meurs, president-schepen en Cornelis van Lieshout, burgemeester, om op 23 dezer met de gekommitteerden van Zeelst, Blaarthem, Gestel en Meerveldhoven te Den Bosch ten huize van de rentmeester te vergaderen aangaande de verdeling van het gemene Broek.

Getekend: A.v. Meurs, J.v. Heijst, H. Ross, Hendrik Blom, Cornelis v. Lieshout (kon niet schrijven), Wouter van den Eijnden, Antonie van der Linden, Jan van Don, sekretaris Brocx.

286. Z. 20-1-1786 1/156

Schepenen, burgemeesters, zettters en anameesters van Zeelst, verklaren bij deze, volgens missive van de rentmeester-generaal der domeinen van Brabant te kommitteren de heren Herbertus Petrus Borgers en Joost van

Breda, schepenen, om op 23 dezer met de gekommitteerden van Veldhoven, Blaarthem, Gestel en Meerveldhoven ten huize van de rentmeester te vergaderen aangaande de verdeling van het gemene Broek.

Getekend: Godefridus Janssens, Covert Eliëns (kon niet schrijven), Adriaen Bergers, H.P. Renders, Pieter van Breugel, G. Wouters, sekretaris Brocx.

287. B. 20-1-1786 2/157

Schepenen, burgemeesters, zettters en armmeesters van Blaarthem, verklaren bij deze, volgens missive van de rentmeester-generaal der domeinen van Brabant, te kommitteren en te machtigen de heren Jan van den Heuvel, schepen, en Mattijs van den Oever, burgemeester van Blaarthem, om op 23 dezer met de gekommitteerden van Veldhoven, Zeelst, Gestel en Meerveldhoven te Den Bosch ten huize van de rentmeester te vergaderen aangaande de verdeling van het gemene Broek.

Getekend: Jan Baselmans, Jan Hoemans, W. van Baarschot, M. Krooijmans, sekretaris Brocx.

288. Z. 5-4-1786 2/158

Vergadering van de schepenen, burgemeesters, zettters, anmneesters en kerkmeesters van Zeelst (afwezig: de zetter van Dinther wegens ziekte en de kerkmeester van Breugel wegens verblijf in het buitenland): gezien het feit, dat de schoolmeester en koster van Zeelst dezelfde functie ook voor Meerveldhoven heeft, is het billijk, dat ook Meerveldhoven in de kosten van reparatie van de schoolmeesterswoning bijdraagt en wel voor eenzelfde percentage als in de gewone korporele diensten wordt bijgedragen, zoals bij appointment van H.Ed.Mo. van 6 februari 1769 is vastgesteld voor de nieuwbouw van de school. Besloten wordt een rekwest in te dienen bij de Raad van State, met het verzoek, de regenten van Meerveldhoven te gelasten om in de reparatiekosten voor de schoolmeesterswoning een zesde bij te dragen.

Getekend: J.v. Breda, H.P. Bergers, Adriaen Bergers, H.P. Renders, Godefridus Janssens, Govert Eliëns (kon niet schrijven), sekretaris Brocx.

289. V. 22-4-1786 2/159

Vergadering van officier en schepenen van Veldhoven naar aanleiding van de apostille der Leen- en Tolkamer te Den Bosch op de rekening der Koningsbede van Veldhoven over het jaar 1781/1782. Daarin wordt bepaald dat de bede op een en dezelfde voet moet worden geheven en de vaststelling ervan bij de Ed.MO. ligt. Tevens wordt daarin gezegd dat, indien de heffing tot een vierde van de verponding voldoende is tot betaling van het Comptoir der Beden, kollektloon etc., de regenten hierop approbatie moeten vragen. Daarop is besloten, een rekwest aan de Raad van State te richten en niet alleen om machtiging voer kontinuele heffing der beden etc. te verzoeken tegen een vierde van de verponding, maar tevens om de toestemming, om de rekening der beden met die der verponding te mogen combineren, zoals in de meeste plaatsen der Meierij reeds geschiedt.

Getekend: J.W.D. de Jongh, A. van Meurs, J.v. Heijst, H. Ross, sekretaris Brocx.

290. B.G. 8-6-1786 2/160

Het verzoek van officier en schepenen van Blaarthem en Gestel als provisoren van de gekombineerde armen van Blaarthem en Gestel, om een huisje en hofje (groot 14 roeden) gelegen te Gestel in de Grote Straat, in een jaarlijkse erfpacht van 3 gulden aan Theodorus van Mierlo over te dragen (eerste vervalddag Pinksteren 1787), wordt door de Raad van State ingewilligd mits het geschiedt buiten kosten der gekombineerde armen.

Getekend: J.H. Mollerus.

291. B. 24-6-1786 2/161r

Jan van den Heuvel, schepen, en Willem Geraards van Baarschot, burgemeester van Blaarthem, kommitteren de schepen Franciscus van der Leen, om op 3 juli a.s. ten raadhuize van Eindhoven met de gekommitteerden van Kempenland op de algemene jaarlijkse vergadering te delibereren en te besluiten.

Getekend: J. van den Heuvel, W.G. van Baarschot, sekretaris Brocx.

(wordt vervolgd)

IV. DE OUDE LANDRECHTEN EN HET GEWOONTERECHT DER VRIJHEID VAN OIRSCHOTBEST

(vervolg)

2.

Is geordineert van nu voertaen, een ijegelijk die huijsingen, ende gronden van erffven voer verschenen pachten, chijnssen, renthen, schulden, penningen, met alle puncten ende solemniteijten van recht, die nae deser bancken recht daer toe behoorende opgewonnen heeft, daer aff den vonnisbrieff gepasseert ende geprothocolleert is, ende de renthier oft crediteur noch niet betaelt en worden, die sal bij den Heer oft sijne dienaers in presentie van schepenen den saeckhouder ofte bruijcker van den onderpanden aen sijnen persoon oft tot sijnen geweer ende anders niet mogen doen affgebieden, opten hoogkisten brueck, te weten een ende twintigh stuijvers, ende ingevalle die saeckhouder oft bruijcker noch niet en betaelt, oft egeen handtlichtinge en doet van den opgewonnen onderpanden, soe sal die renthier comen moeten aen den gerichte ende claegen daer gerichtelijck voer den Heer ende schepenen dat hij niet betaelt en wordt, ende dat niettegenstaende den affgeboth die bruijcker egeen hantlichtinge en doet, versoekende alsoe aen den Heer den gebruijcker andermael affgeboden te worden, op ten hoochsten brueck ende soe voorts totten derden affgeboth toe inclusive ende dan voerts op te crimenele bruecken, naer ouder gewoonten, meer om wel te versteen soe en sal die renthier meer eens mogen doen affgebieden, hij en sal ierst

aen de gebannen vierschaere comen claegen, als voerscreven is, ende soe verre die gebruijcker oijck niet en coompt voer Schouteth ende voer schepenen aen de gebannen vierschaere, ende doet hantlichtinge van den opgewonnen onderpanden, soe sullen die Heeren voor die bruecken mogen leijden schepenconden ende brueckachtige bevonnissen alsoe behoerlijck is.

Is noch geordineert, want hen die schepenen tot verscheijden tijden moeten vergaederen ende costen doen om ander luijden saecken ende processen, te visiteren, ende vonnisse daer aff te geven, datmen van elcken diffinitief vonnisse die de schepenen wijsen sullen, geven sal voer henne costen ende interest indijen der erfftaelen aengaet seven stuijvers, dat's voor elcken schepen eenen stuijver, van elke partije vierdalven stuijver, ende indijen pennincxschult aengaet, soe verre egeen pennenningen en sijn vierdalven stuijver te betaelen, al eer men verbonden sal sijn het vonnisse te geven, ende oft de gene die vermoijde t' vonnisse te verliesen sijn gedeelt niet en betaelde sal partije advers t'selve mogen verleggen, ende die in der saecken succombeert sal die geheele costen moeten betaelen, ten warde anders bij schepenen gewesen. Is noch geordineert ende geconditioneert partijen die tegen malcanderen processe gesustineert hebben, ende d'een parthije sijn stucken van den proces vuijten clerccq gelost heeft ende d'ander partije niet, sal partije advers t'processe vuijten clerccq oijck mogen lossen, mits betaelende elck vanden parthijen veerthien stuijvers, ende die in der saecken succombeert sal van beijden processen moeten betaelen, ten worden anders bij schepenen gewesen in onser bancken.

Is geordineert dat een verweerdre die ten eedt aengesproken is, ende hem bedinght plette waerheijt soe veel bij te brengen dat hij geenen eedt schuldigh en sal sijn te doen, dat die verweerder daer tegen maer eens dach waerheijt leijen en sal mogen.

Is noch geordineert partijen die dingachtich sijn, pennincxschult aengaende dat die hen principael waerhijt, schutwaerhijt, ende salvatie van elcken maer eens dach-waerheijt en sullen mogen leijden, ende een ijegelijck sal schuldich sijn alle sijn waerheijt te leijden goets tijts voer den noenen.

Is noch geordineert dat die voerstes egeene erfppanden en sullen mogen haelen, noch wijtroepen, noch den gebruijckers affgebieden sonder voer gaende decreet oft vonnisse, ende dat in presentie van schepenen.

Is noch geordineert dat egeen voerstes eenige beslaegen goeden en sullen mogen ontslaen, dan met consent van partijen ende in presentie van schepenen, ende dat op ten salaris daer toe staende, dat 'is voer den twee schepenen daer over staende, elck eenen stuijver, ende den voerster twee blancken.

Is noch geordineert dat geen procureurs alhier inden gerichte en sullen mogen dienen, sij en sullen ierst hennen behoerlijcken eedt gedaen hebben om te onderhouden d'ordinantie ende gerechticheijt deser Vrijheijt gelijk die Heer hen staven sal, maer en wordt den eedt van den procureurs tegenwoordich niet gedaen noch onderhouden, ende indijen de procureurs niet en dienen soot behoort, ende bijden Heere beclaeght worden, sullen van elcker beclaeginge schuldigh sijn te geven twee stuijvers, d'een helpt voor den Heere, ende die ander helpt voer den schepenen.

Is noch geordineert dat die procureurs parthijen dienende voer hennen salaris van elcken termijn hebben sullen eenen stuijver, soe wel als die partijen hen waerheijden leijden, als op ten dach van rechte, ende indijen dat die procureurs der partijen saecken aennemen te vervolgen, ende te verwaeren oft te defenderen, ende die versuijmen, sullen worden gecondemneert in de costen..

Is noch geordineert dat een ijegelijck, die sijn selfs woort wil doen oft alle procureurs, aen den genechte schuldigh sullen sijn te seggen, heer Schouteth met oerloff, gelieft U dat ick mijnsselfs woort doen mach oft dies mans woort, ingevalle niet gedaen en wordt, salse die Schouteth mogen becalengieren voert selve.

Aengaende den stijl van procederen voor de Wethouderen tot Oirschot, soe en wordt aldaer geenen besonderen stijl gevolcht. Dan worden alle die processen bij partijen oft henne procureurs beleijt naer henne goetduncken, besondere pennincxschult ende personele actien aengaende, het zij bij daegement op de Rolle, met aanspraecken, bij versuecke, oft anderssins bij requeste communicatoir, sonder daer inne te volgen eend. gen sekeren stijl van practisijnen, gelijk oijck bij den voers. parthijen egeenen sekeren voet op te termijnen en worden gehouden, ende daerom en wort hier van den coustuijmen den processen aengaende egeen voerder vermeen gedaen.

Dan alleenelijck wordt hier voor memorie gestelt dat in der voerscreven dingbancken van Oirschot over memorie van menschen, ende tegenwoordigh alnoch wort gecoustuijmeert, dat de Schouteth naer eenigen redelijcken intervale van tijde ende gehouden dingdaegen den schepenen maent omme leste vonnisse gewesen te worden, d'welck de schepenen nae henne discretie ende goetduncken daernaer wijsen, oft anderssints omme redenen hen daer toe moverende verhouden, mits welcken lesten vonnisse alle parthijen die aengesproken sijn, ende hen niet en hebben verantwoordt soe recht is, worden versteken ende gecontumaceert, volgende den selven vonnisse.

Item is in de voerscreven Vrijheijt ende dingbancke gecoustuijmeert, dat een ijegelijck hem bij eenigen vonnisse gegraveert vindende, eens daer van mach contradiceren, onder den salaris ende peene daer toe staende, behoudelijck dat niemant in contradictie en mach ontfangen worden nae den vierden affgeboth, in der saecke der erfelijckheijt aengaende, mits dat het selve vierde affgeboth smaectt ende wordt gehouden voer criminele.

Ende aengaende den salaris ofte loon van den schepenen d'welck hen in de voers. saecken ende processen ter cause van het wijsen der vonnissen ende appointementen wort toegevuecht ende toegeleijt, is soo clijn ende sober dat daer van hier egeen vermaen en wort gedaen, als. van een incidentael appointement te wijsen niet meer genieten oft hebben voer hennen salaris voer seven schepenen twee stuijvers, ende van de voers. leste vonnisse ende andere diffinitijve vonnissen niet, maer wort betaelt van de acte van den vonnisse twee stuijver, den eenen tot behoef vanden clerccq ende den anderen den schepenen cometerende. Ten lesten den voerscreven processen ende gewesen vonnissen aengaende, soe mogen die voerscreven gecondemneerde partijen daer van appelleren aen den Raede van Brabant, alwaer de schepenen ende ingesetenen van Oirschot ter appellatien sijn staende, gelijk dat over memorie van

menschen is geplogen geweest, den oerspronck ende redenen van dijen genomen sijnde vuyten privilegien der voers. Vrijheijt van Oirschot bij hooghloffelijcker memorien Hertoginne Joanna den ingesetenen der voers. Vrijheijt den vijfsten decembris in den jaere derthienhondert ende sevenentachtentich verleent, daer d'ingesetenen voers. voor hen hoeft is geordineert ende geaccordeert mannen van leen woonachtich aldaer, oft in den Ambacht van Kempelant, in plaetse van welke aensiende de slechticheijt ende onervaerentheijt der selver leenmannen, mitsgaders de groote ende excessive tosten oft onkosten der parthijen daer vuyt spruijgende, is van over hondert jaeren ende meer den Raedt van Brabant gesurrogeert geweest, ende noch daegelijcx voer het immediaet Overhoofft van de Vrijheijt van Oirschot wordt gehouden, gelijk dat bij der Rollen ende Registers van den voers. Raede oijck soude mogen blijcken.

(wordt vervolgd)

V. a. DE OORKONDEN VAN BEST EN OIRSCHOT VANAF DE 14e EEUW

[vervolg)

57. OORKONDE VAN WALTERUS TOYART, RENTMEESTER VAN DE HERTOG VAN BRABANT
13 mei 1311

(17e-eeuwse kopie)
(uit: Archief van de Vrijheid en Heerlijkheid Oirschot-Best)

Universis presentibus ac posteris presentia visuris vel audituris nos Walterus dictus Toyart receptor reddituum domini ducis Brabantie et summus forestarius nemorum seu silvarum eiusdem in villicatione de Bdsce notum facimus, publice protestantes quod nos ex parte dicti domini nostri ducis hominibus eiusdem in villis de Eertbrugghen, de Heersel, de Notele commorantibus et eorum convicinis totam communitatem cum fundo infra terminum dictum vulgariter Nevelhovel, usque ad quendam locum dictum Tregelaer et ab illo loco dicto Tregelaer usque ad jurisdictionem viri nobilis domini Willelmi domini de Bocstel militis directe et a jurisdictione eiusdem domini de Bocstel usque ad viam communem dictam Heerstraet et ab illa via communi dicta Heerstraet usque ad locum de Ertbrugghen predictum inclusive iacentem tam in campestribus quam in silvestribus humidis et siccis consistentem pro ipsius domini nostri ducis predicti et dictorum hominum suorum utilitate dedimus et per presentes donamus ab eisdem et eorum successoribus seu heredibus habendam jure hereditario et tenendam, pro annuo et hereditario censu viginti solidorum ipsi domino nostro duci et post ipsum suis heredibus seu successoribus ab eisdem hominibus et eorum successoribus seu heredibus annis singulis in festivitate omnium sanctorum dando et solvendo, pro qua communitate dicti homines dicti domini nostri ducis quadraginta libras monete in Buscoducis communiter currentis videlicet uno grosso

Turonensium regis Francie antiquo pro sedecim denariis in hiis computato nomine prelevii seu pretii primitivi nobis ad opus eiusdem domini nostri ducis predicti plenarie persolverunt. Quibus hominibus predictis villarum predictarum concessimus et concedimus ex parte eiusdem domini nostri ducis per presentes quod ipsi de dicta communitate tantum vendere et ad annuum et hereditarium censur exhibere libere possint de quanto ipsi dictam summam quadraginta librarum recipiant, et de quanto ipsi summam dicti census viginti solidorum percipiant et obtineant minuatum prout sibi visum fuerit expedire. Concedimus insuper ex parte eiusdem domini nostri ducis eisdem hominibus ut ipsi dictam communitatem apertam non preclusam circumseptam prout iacet nunc et ante iacuit teneant et tenere valeant in futurum et quod in dicta communitate sic aperta sine preclusionem vel septionem iacente pecora et bestias extraneae ville vel extraneorum villarum repertas arrestare et detinere libere valeant quod vulgariter scuten appellatur, et inde emendam quinque solidorum recipere, de quibus duo solidi ipsi domino nostro duci, duo solidi dictis villis et duodecim denarii officiato dictarum villarum habenti huiusmodi officium arrestandi cedent et cedere debebunt. Si quis etiam de commorantibus in dictis villis Eertbrugghen, Heersel, Notele et earum conviciniis ratam suam de dicto prelevio seu pretio primitivo ipsi domino nostro duci pro dicta communitate soluto, aut de dicto annuo et hereditario censu ipsi domino nostro duci et post ipsum eius successoribus seu heredibus inde solvendo annuatim solvere et exponere noluerit cum effectu, poterint reliqui homines ipsius domini nostri ducis villarum predictarum illi vel illis, qui ratas eiusmodi de dicto prelevio seu pretio primitivo vel censu annuo et hereditario solvere noluerint vel noluerint, dictam communitatem et usum eius ipsius dicti domini nostri ducis auctoritate efficaciter prohibere, de qua communitate et eius usu nos ex parte eiusdem domini nostri ducis dictos homines ipsius et eorum successoribus promittimus quantum in nobis est pro eo et post ipsum pro eius successoribus seu heredibus contra quoslibet eos in hac communitate turbantes vel eis iniuriam facientes in premissis defendere bona fide et tueri. In quorum testimonium et robur perpetue firmitatis nostrum sigillum hiis litteris presentibus duximus apponendum. Datum anno domini tricentesimo undecimo in die beate Servatii.

(Uitgifte van de "gemeijnt", die zich uitstrekt van de Nevelheuvel tot aan het Tregelaer, van daar tot aan het jurisdictiegebied van Ridder Willem, heer van Boxtel, van diens gebied tot aan de Heerstraet en van de Heerstraet tot Eertbrugghen, door Walterus Toyart, rentmeester van de hertog van Brabant namens de hertog aan de bewoners van Eertbrugghen, Heersel en Notel te Oirschot.)

58. OORKONDE VAN HERTOGIN JOHANNA
14 juni 1365

(kopie uit het archief van de Heerlijkheid en Vrijheid Oirschot-Best)

Johanne bij der gratien Godts hertoghinne van Lucembourg van Lotthringen, van Brabant, van Limbourg ende marckgravinne des Heijlichs Rijcs, doen condt allen luden, dat wij om der goeder gonsten wille die wij dra-

gen tot Jordaen van Hersel onsen bottelgier ende man van leen vande gruten van Oirschot hem in meerdernissen des selffs leens gegeven hebben ende geven mit dese brieven alsulcke ongelt te nemen ende te doen nemen van sijne wegen van hoppen ende van allen vremden biere, alsmen boven ende beneden neemt in anderen dorpen, alsoe verre als die hoppe oft andere vreedden bieren binnen der prochien van Oirschot vercoft werden. In oirconden des briefs mit onsen segel besegelt. Gegeven te Brussel XIII° in junio int jaer ons Heeren 1365.

(Jordaen van Hersel, bottelier en leenman van de gruit van hertogin Johanna, verkrijgt van de hertogin het recht, op hoppen- en vreemd bier, dat te Oirschot wordt verkocht, zoals in de dorpen boven en beneden Oirschot, een gebruiksbelasting te mogen heffen.)

V. b. DE VELDHOVENSE OORKONDEN (OERLE, MEERVELDHOVEN, ZEELST, VELDHOVEN, ZONDERWIJK) VANAF DE 13e EEUW.

(vervolg)

14. SCHEPENAKTE VAN OERLE ZEELST
28 mei 1345

Wi Jhan Happen zone was ende Jhan vander Meer van Cnechtsel scepenen in Oerle tughen onder onse seghele, dat voer ons is tomen Kateline Jhan Lilmans dochter was ende heeft ghegheven ende gheliet ende ghekent, dat si ghegheven heeft den goedhuze van Postel in enen erfliken recht voer haer voer haer erfghename na haer ende voer haer nacominghe een stuc lands gheheiten die Hoghe Ecker gheleghen beneven Wouters Colen ziens erve in die prochien van Zeelst also verre alst Kateline voerseit tobehoert ende seven penninghe erf tijns auds ghelts die haer Martelijns wanden Bekeecker jaerlijcs ghilt nitter vorwarden dat die vierdehalven penninghe erf tijns die Kateline voerseit den goedhuze van Postel voerseit jaerlijcs ghilt quijt solen wesen ende vergouden overmits dese vorwarden voerscreven. Ghegheven int jaer ons Heren doe men screyf dusent drihondert veirtich ende vive op den acht ende tweintichsten dach van meye.

(Kateline, dochter van Jan Lilmans, heeft ten overstaan van de schepenen van Oerle aan het Godshuis van Postel in erfrecht overgegeven een stuk land genaamd "die Hoghe Ecker" naast het erf van Wouterzn. Colen in de parochie van Zeelst en zeven penningen erfcijs (oud geld) die haar Marcelis van den Beke-ecker jaarlijks schuldig was. Hiervoor zullen Kateline de 4; penningen erfcijs die zij jaarlijks aan het Godshuis van Postel moet betalen, worden kwijtscholden.)

Handwritten Latin text from a document, likely the original source of the Dutch transcription on the left. The text is written in a medieval script and includes phrases such as 'in anno... postea...'

r?Teij
 v) s_ g. 47-6 1 1
 t. 14- ti
 7 t. i c. t
 4 i
 1-7 N -E4i -1 j- t +
 i
 4 i ... 1 . 12, 1 r i
 4
 2i .tics C- j
 i-4-4 j
 J

SCHEPENAKTE VAN OERLE
 28 mei 1345

V. c. OORKONDEN VAN BERGEIJK VANAF DE 14e EEUW

(vervolg)

5. OORKONDE VAN NEAPOLEO DE FILIIS URSI, AARTSDIAKEN TE LUIK
18 oktober 1318

Neapoleo de Filiis Ursi Dei gratia Leodiensis archidiaconus presbytero officianti ecclesiam de Eyckelberge ac aliis in nostro archidiaconatu constitutis ad quos presentes littere pervenerint salutem in Domino. Magistrum Johannem de Monasteriis advocatum in curia Leodiensi clericum ad ecclesiam parochialem de Eykeberge predictam vocantem ad presens ex presentatione nobis de ipso facto per religiosum virum dominum Hubertum abbatem monasterii de Tongrelo ordinis Premonstratensis Cameracensis diocesis patronum dicte ecclesie ut dicitur debitis proclamationibus precedentibus et omnibus aliis que circa huiusmodi requiruntur rite actis admisimus et admittemus per presentes curam anima= et custodiam reliquiarum ipsius ecclesie comittentes qua circa nobis percipiendo mandamus ita quod in hiis exequendis unus vestrum alium non exspectet quominus dictum magistrum Johannem vel Arnoldum de Tyaule clericum suum procuratorem ad hoc specialiter coram nobis constitutum in corporalem dicte ecclesie vice et auctoritate nostris inducatis possessionem claves calicem missale ac singula ornamenta ipsius ecclesie eidem magistro Johanni vel dicto suo procuratori nomine suo deliberantes certasque sollempnitates que in talibus requiruntur eidem magistro Johanni vel dicto suo procuratori eius nomine faciatis ac precipiatis generaliter in facie ecclesie predictae sub pena suspensionis et excommunicationis quatenus de fructibus redditibus proventibus et pertinentiis universis ipsius ecclesie eodem magistro Johanni vel dicto suo procuratori eius nomine tempore ad hoc apto integraliter respondeatis, contradictores et rebelles per censuram ecclesiasticam compescendo et quid de premissis feceritis nobis rescribatis. Datum anno Domini millesimo trecentesimo decimo octavo feria quarta post octavam beati Dyonisii.

(Aartsdiaken Neapoleo de Filiis Ursi oorkondt, dat Johannes de Monasteriis, advokaat bij het geestelijk hof te Luik, tot pastoor te Bergeijk is benoemd, en wel op voorstel van Hubertus, abt van Tongerlo, die het patronaat heeft van genoemde kerk.)

V. d. DE OORKONDEN VAN BEERS VANAF DE 14e EEUW

(vervolg)

3. SCHEPENOORKONDE VAN 'S-HERTOGENBOSCH
29 december 1388

Johannes dictus Spikerman junior legitime et hereditarie vendidit Egidio dicto Zecker annuam et hereditariam pactionem unius et dimidii modiorum siliginis mensure de Buschoducis solvendam anno quolibet hereditarie in festo purificationis beate Marie virginis et pro primo solutionis termino a festo purificationis beate Marie virginis proxime futuro ultra an-

num et in Buschoducis tradendam et deliberandam ex domistadio quodam dicto communiter DIE AUDE HOFSTAT sito in parochia de Oestelberze iuxta comunem platheam inter hereditatem Johannis dicti Ackermans ex uno latere et inter predictam comunem platheam ex alio latere atque ex attinentiis eiusdem domistadii iuxta predictum domistadium consistentibus sive sitis ut dictus venditor dicebat ab eodem emptore jure hereditario possidendam et habendam dictamque pactionem dictus venditor prefato emptori supportavit et effestucando resignavit modo in talibus consueto promittens dictus venditor ut debitor principalis super se et bona sua omnia quod ipse dicto emptori de dicta pactione ei vendita atque ex dicto domistadio cum eius attinentiis annuatim ut dictum est solvenda debitam et iustam prestabit warandiam, et quod omnem aliam obligationem in dicto domistadio cum dictis attinentiis existentem exceptis duobus pullis censualibus annuatim prius exinde de jure solvendis ut dictus venditor dicebat prefato emptori deponet omnino et quod ipse venditor predictus pro solutione prescriptum domistadium cum dictis eius attinentiis pro solutione dicte pactionis unius et dimidii modiorum siliginis dicto emptori annuatim exinde ut premittitur solvendum sufficiens beneque valens semper efficiet et satis securum. Testes interfuerunt scabini in Buschoducis Willeimus coptiten et Johannes de Dordrecht. Datum feria tertia post festum nativitatis Domini anno eiusdem millesimo CCC° octuagesimo octavo.

(Johannes Spikerman jr. heeft aan Egidius Zecker een jaarlijkse erfpacht van 11 mud rogge verkocht en wel uit de AUDE HOFSTAT te Oostelbeers gelegen tussen de Gemene Straat en het erf van Johannes Ackermans.)

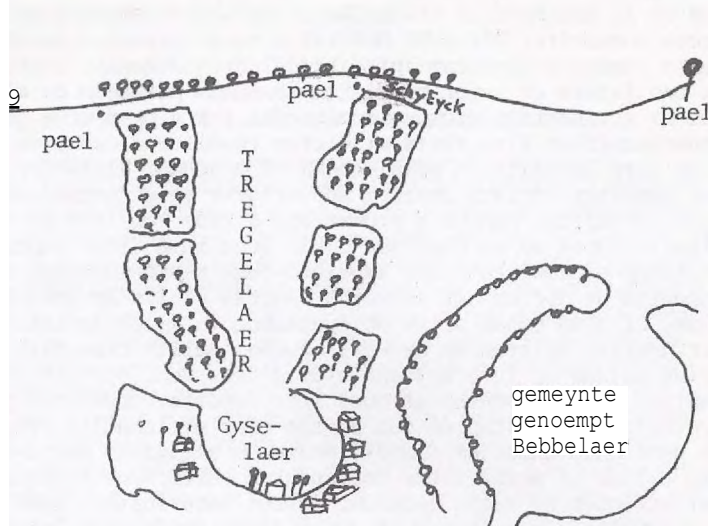
V. e. OORKONDEN VAN VALKENSWAARD (en Waalre) VANAF DE 14e EEUW

Dit hoofdstuk wordt in de volgende aflevering voortgezet.

VI. OUDE TOPONYNICA

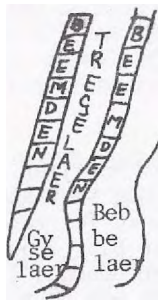
(vervolg)

Op een met de hand getekend kaartje uit het jaar 1532 van de naaste omgeving van Oirschot komen de ook nu nog bestaande toponiemen "fregelaer", "Gijselaer" en "Bebbelaer" voor. Ter verduidelijking neem ik een gedeelte van dit kaartje over. (Zie blz. 206) Dat we hier met echte laarnamen te doen hebben, lijdt geen twijfel, daarop wijst het neutrum hetgeen blijkt uit de t in Tregelaar, waarover straks meer. In "Mededelingen van de Vereniging Voor Naamkunde" XLV 1968, p. 81, heeft De Bont in zijn artikel "Een onjuiste verklaring van een Noordbrabants toponiem" al gewezen op het feit, dat de toponiemen Mosselaar en Hagelaar, niet zover van onderhavige laren gelegen, ter plaatse door "een daar geboren en getogen boer" genoemd werden: et Haggeloeir (athagalSir) en et Mosseloor (-atmosalo.r).

Dit "echte" laar, dus niet een (1) aar < latijnse-arius, betekent (zie ook Campinia 1e jaargang, juli 1971, p. 87) "een open plek in het bos, waar de gerechtigden hout moesten kloven en opstapelen" (zie "Nederlandse plaatsnamen", H.J. Moerman, Leiden 1956, p. 140). Bovenstaand kaartje laat die open plekken overduidelijk zien, wat een tweede bewijs is voor de echtheid van de laarnamen. De laren zijn duidelijk om-bost.

Een andere kaart van kort na 1600 toont ons echter het volgende beeld:

Het verschil is opvallend: de plaatsnamen zijn natuurlijk gebleven, maar waar in 1532 bossen getekend stonden, zijn nu beemden = weilanden gelegen. Of hier sprake is van een vroege "ontginning", of dat het een onnauwkeurigheid in de tekening is, weet ik niet. Nader archief-onderzoek zou dat misschien kunnen uitmaken. Is de situatie echter

juist weergegeven dan is het duidelijk, dat "laar" op het tweede kaartje zijn oorspronkelijke betekenis heeft verloren, de bossen immers zijn verdwenen en er kan van een open plek dus geen sprake meer zijn.

Levert de verklaring van het achtervoegsel "laar" geen moeilijkheden op, de voorvoegsels "Treg-", "Gijse-" en "Bebbe-" doen dat des te meer. De etymologieën zijn duister zoals dat heet en het is slechts aarzelend dat ik de volgende suggesties doe.

49. "Tregelaar" (OIRSCHOT)

Laat ik bij het moeilijkste beginnen: Tregelaar. Het enige wat ik met zekerheid over dit toponiem kan zeggen is dat het een echte laarnaam is, en dat het woord te splitsen valt in 1) het (=het onzijdige, bepaalde lidwoord), 2) rege en 3) laar = open 151a in het bos, waar de gerechtigden hout moesten kloven opstapelen. De moeilijkheid schuilt in het middenstuk "rege".

De kaartjes op blz. 206 lijken de volgende conclusie te wettigen, namelijk dat Tregelaar ten opzichte van zijn directe omgeving wat hoger gelegen is: een open plek in het bos die bestemd is voor het kloven van hout en het opslaan ervan mag niet nat en vochtig of drassig zijn; het feit, dat op het tweede kaartje de vroegere open plek omgeven is door weiden bevestigt die hogere ligging: weiden kunnen immers wat vochtigheid best hebben. Letten we daarbij op de gerektheid van Tregelaar dan zou de veronderstelling vege .rug te wagen zijn, en zou Tregelaar betekenen: de lang gerekte wat hoger gelegen open plek in hét bos, dus rug in de betekenis zoals we die kennen in de Hondsrug e.a.. Te bewijzen valt dan nog, dat de overgang rugeereg(e) taalkundig juist is. Het verschijnsel rugyreg is een geval van ontronding, dat met name in de Nederlandse kustdialekten voorkomt van Noord-Holland tot in West-Vlaanderen. Het is dus een Ingvaeoons verschijnsel (zie Sch5n-feld "Historische Grammatica, p. 49 vlg.). Parallellen vinden we in Brugghe, naast brigge en Terbregge; Put naast Pit: in de Reinaert komt dé beroemde Kriekenpitte voor en vergelijk verder Petten (N.H.) naast Putten (Gelderland), en mnl. rugge, oud-gents Crumb-righa, tegenover uni. reg(ghe). Deze ontronding komt ook in de Noordbrabantse dialecten voor. Prof. Dr. A. Weijnen wijst daarop in zijn "Nederlandse Dialectkunde" (Assen, 1958) p. 163; hij noemt als voorbeelden uit Bergeijk meelen voor molen, gedild voor geduld, biek = boeken, en in Lieshout heeft hij blek gevonden voor blok = klompen. We behoeven de ontronding rugeereg diis niet a priori uitte sluiten.

Voor de rekking rege>rege kan ik geen bewijs geven en daarmee staat de hele etymologie op losse schroeven.

Dit af te doen met het kan invloed van spelling tijd of het is een dialectische of individuele variant of nog sterker een. klankwettige uitzondering gaat me te ver:

Maar er is een andere etymologie mogelijk, die taalkundig iets minder moeilijkheden oplevert.

In "Nederlandse Plaatsnamen" H.J. Moerman (Leiden 1956) p. 163 citeert Moerman J. Lindemans' verklaring voor het Belgische "Regenmortel", in het eerste lid ziet Lindemans regen, met de variant rein = grensschei-

ding. Deze gereconstrueerde vormen brengt Moerman in verband met reën, rein mnl., (p. 188), dat betekent: "hoge akkerrand, boszoom, grens-paal", zoals dat ook voorkomt in Reenkuilen a° 1425 op de Gelderse grens bij Oldebroek.

De reconstructievorm regen zou ik willen zien als het middenstuk van ons toponiem T - rege - laar.

Semantisch klopt dat prachtig: het hoge laar (met een boszoom) dat een grensscheiding vormt.

We hebben die hogere ligging al aannemelijk gemaakt. Veel interessanter echter is het feit, dat Tregelaar inderdaad een grensscheiding is (met Bostel). Op het eerste kaartje is de grens duidelijk aangegeven door de zogenaamde "grenspael" en bovendien blijkt uit de plaatsing van de "paelen" dat de grens gevormd wordt door een boszoom. De enige moeilijkheid is (weer) van taalkundige aard, namelijk de Tregelaar heeft geen n, maar het verdwijnen van die n is niet onregelmatig. De Bont "Dialect van Kempenland" p. 145 zegt: "de klank n is in sommige gevallen verdwenen". Hij geeft als voorbeelden eweg<enweg, steman<steenman, stweg.<steenweg, e.a.. Hij geeft jammer genoeg geen voorbeelden van het verdwijnen van de n voor 1. Niettemin, ik geef de voorkeur aan de laatste etymologie en ik verklaar Tregelaar dus als het laar (met de oorspronkelijke betekenis van open plek in het bos etc.) dat (met zijn boszoom) een grensscheiding vormt: "Het grens-laar".

50. "Gijsselaer" (OIRSCHOT)

Gijs- als eerste lid in verband brengen met woorden als geest<germ. gaistu of Gies (verg. rijt-riet) stuit ofwel op onoverkomelijke taalkundige of semantische bezwaren, daarom zie ik (voorlopig) geen andere mogelijkheid dan Gijs te zien als eigennaam. Dat toponiemen vooral van landerijen vaak eigennamen bevatten van de eigenaar of de gebruiker staat vast: zie Scheinfeld "Veldnamen in Nederland", Amsterdam 1949, pag. 133 vlg..

De e in Gijse is dan volkomen regelmatig. In de Kempische dialecten is de verbuiging van persoonsnamen in de niet-onderwerpsvorm regel (zie De Bont, Dialect, par. 381). Hij geeft o.a. als voorbeelden Dē zen de Bārte, Haalt Nelle pārd mār en BiGijse = bij Gijs. In een voetnoot bij dit laatste voorbeeld zegt de Bat: In deze uitdrukking bedoelt men de plaats, niet van de persoon, maar van diens eigendom of gewoon verblijf.

Ik houd het voorlopig op het laar van Gijs.

51. "Bebbelaar" (OIRSCHOT)

Ook "Bebbelaar" is een echte laarnaam, wat blijkt uit het onzijdig genus. Het eerste lid van dit toponiem "Bebbe" acht ik identiek met "Babbe" in Babbelaar. Dit Babbelaar komt (o.a.) voor als de naam van een buurtschap in het Belgische Hofstade, een plaatsje bij Aalst. Het is geregistreerd door J. de Brouwer in "Oostvlaamse Plaatsnamen", Leuven-Brussel, 1950. Op pag. 22 van dit werk noemt hij het met als oudste vindplaats een akte uit 1429.

Hij zegt: "de verklaring van deze wijknaam is moeilijk" en citeert

dan als mogelijke etymologie die van J.v.Overstraeten: 'Ten babbe was in de middeleeuwen een moeras, ook een aanwas en vandaar een kwakvormige uitsprong van een stuk land (aan een beek)". Kijken we naar onze kaart dan lijkt die "kwakvormige uitsprong van een stuk land" wonderlijk wel te kloppen met de vorm van Bebbelaar (N.B. op de grote kaart is dat nog duidelijker). "Bebbe" zou dan een umlautsvorm van "Babbe" moeten zijn, en hoewel ik zeker geen primaire umlautsfactor kan aanwijzen, omdat oudere vormen ontbreken, geloof ik toch, dat het niet te gewaagd is "Babbe" en "Bebbe" als identiek te beschouwen. De palatisering van de westgermaanse a (ik ga van de veronderstelling uit dat Babbe de oorspronkelijke vorm is) is in het Brabants dialect zo gewoon, en kan door zoveel factoren veroorzaakt worden, dat we een umlautsfactor gerust kunnen veronderstellen als de verwantschap van woorden, hier Bebbe-Babbe, op andere gronden gewettigd is. (Zie o.a. De Bont "Dialect van Kempenland", vormleer par. 26 t/m 30.)

Ik houd het dus op het laar "in de vorm van een kwakvormige uitsprong van een stuk land".

52. "Zittard" (OERLE, gem. VELDHOVEN)

In Campinia, Zde jaargang, nr. 6 van juli 1972 staat op blz. 70 een viertal mogelijke etymologieën van dit toponiem, Kort weergegeven:

1) Zittert.:etr = verzameling runderhutten (Carnoy-Mansion)

2) Zittert<sectura = Lt. secare maaien = gemeenschappelijke maaiweide (Lindemans)

3) Zittart = gerooid bos (Kurth)

4) Zittart = plaats waar zegge groeit zeggecsigidropá (Gijsseling) Hoe belangrijk het is op de hoogte te zijn van de situaties ter plaatse is hierboven en ook in de vorige stukken al herhaaldelijk gebleken, in bovengenoemde etymologieën echter is op geen enkele wijze met die omstandigheid rekening gehouden.

De schrijver in "Campinia" nr. 6 was kennelijk onbekend met de verklaring van De Bont, die Zitterd maar al .te goed kende. Zijn verklaring is neergelegd in nr. 13 van zijn "Noordbrabantse etymologieën" in "Ned. Ver. Naamkunde". Die verklaring laat ik hier volgen:

De Bont wijst erop, dat men vroeger, en in iets mindere mate is dat nog zo, in Zitterd, gerekend van het noorden naar het zuiden aan de linkerkant akkerland had liggen tot de buurt Zonderwijk: het was één kale vlakte. Rechts is het anders gesteld: in de eerste plaats zijn er een zestal boerderijen waarvan er een op de Rijt, onderdeel van Zitterd, ligt en een kleinere, niet-boerenwoning. Naar het westen toe hiervan vindt men behalve enige door heggen omsloten stukken bouwland zogenaamde bochten, weiland, houtgewas en hei. Zo was daar de toestand tot de eerste wereldoorlog en het gaf de indruk, zegt De Bont, dat het landschap zo honderden jaren lang geweest is.

De Bont volgt op de eerste plaats D.P. Blok die in "Brabants Heem" XVIII (1966) p. 32 Dittmaiers citeert: "Nu blijkt echter uit Dittmaiers onderzoek, dat in het overgrote deel van het Rijngebied deze naam (Zitterd) voorkomt in de vorm van Seiter, Seitert, hetgeen bewijst, dat de -i- oorspronkelijk lang was en alle genoemde verklarin-

gen dus onjuist",
 Hij, De Bont, gaat vervolgens akkoord met Zink, Christmann en Bach, die Zitterd laten teruggaan op Sit(w)ert = terzijde gelegen grensstuk. Verdam geeft sidewaert als bijwoord met de betekenis ter zijde, op zijde. Als er een naam volkomen van toepassing is, dan is het wel Zittard voor het gehucht onder Oerle. Zoals uit bovenstaande schets blijkt, heeft "dit Zitterd om het zo eens te zeggen een "eenzijdige" ligging, namelijk uitsluitend aan de rechterkant van de thans verharde weg Oerle-Veldhoven (gehucht Schoot) en voor hen, die van de situatie aldaar van oudsher op de hoogte zijn, maakt alles de indruk dat het zo altijd is geweest: de huizen aan de rechterzijde." Taalkundig zijn er ook geen bezwaren. De w als eerste klank in een zwakbetoonde lettergreep verdwijnt meestal; boekweit>boeket>wboekent; Bolsward>Bolsert; Boterwijk>Bootrik; Schadewijk> Schaak; Waalwijk:>Waaalek, etc.. Zo dus ook Zitwert'Zitterd met nog de parallellen: windwaart>windert, opwaarts>opperd.
 Rest nog de verkorting I" tot i. Deze is niet noodzakelijk, getuige Zijtaart bij Veghel, . raar ze is wel mogelijk. Verkorting van vokalen kan in samenstelling en afleidingen met allerlei suffixen optreden, b.v. buizerd:>Misserd; haring>herring, e.a..
 En wat ligging van het gehucht en wat de taalkundige kant van het woord betreft, is de etymologie zo duidelijk, dat men redelijkerwijs er niet aan kan twijfelen of Zittard bij Oerle moet betekenen en betekent: het zijwaarts gelegene.
 De Bont besluit zijn artikel met de eer van dit het eerst gezien te hebben, te geven aan de Duitse toponymie' Zink, Christmann en Bach. Aan de Bont de eer deze zienswijze in Nederland geïntroduceerd te heb-

ben.

Oerle, november 1973
J.A.J. van den Bosch.

VII. GENEALOGICA

1. HET GESLACHT VAN DOOREN te Veldhoven van 1686 af
 (Gegevens, verzameld uit de doopboeken respectievelijk geboorte-registers van Veldhoven, chronologisch geordend per ouderpaar.)
 (vervolg)

LEONARDUS VAN DOOREN	X	ANNA BUCKUMS
24- 4-1766 Cicilia	get.	A.van Dooren, Henrica van Deuren
3- 2-1768 Joannes		J.van Dooren, M. Buckums
11-11-1772 Henricus		J. van Hout, Henrica van Doeren
25- 4-1778 Anthonius		M. Laukis, Maria v. Keulen
JACOB VAN DOREN	X	PETRONELLA VAN GEMERT
15- 9-1766 Joanna Maria	get.	Fr.v.Gemert, M.v.Doren
10- 9-1768 Elisabeth		Er.v.Doren, Hel.v.Gemert
2- 9-1771 Margarita		M.v.Gemert, C.v.Doren
20- 1-1775 Michael		J.v.Deren, Josijna Huysmans
JOANNES VAN DOOREN	X	MARIA VALCKX
15-11-1768 Marcellinus	get.	J.v.Dooren, H.Baselmans
8- 8-1770 Joanna		H.Vallicx, H. van Doore
8- 3-1772 Joannes		Anna BUCIMS
11- 5-1774 Walthera		A.v.Dooren, J.v.Litsenborgh
JOANNES VAN DOREN	X	JOHANNA VERPAELEN
27-11-1770 Dorothea	get.	E.Verpalen, J.Boogers
8- 5-1772 Simon		H.Verpaelen, Hendrika Verpaelen
10- 1-1776 Joanna Maria		H.Donckers, Maria Aelen (?)
25- 8-1777 Ardien		J.v.d.Heuvel, M. Rijckers
12- 6-1779 Anton		P. Verschuere, M. Rijckers
1-10-1780 Anton		S. Verpaelen, A.M.Michielsen
7- 4-1783 Jacob		Mich.Rijckers, C.v.Dooren
19- 4-1786 Evert		P. Verschuere, Th.v.Doren
JOANNES VAN DOOREN	X	JOANNA BIESEN
23- 7-1771 Marcellinus	get.	L. Biesen, H. Verschuere
4- 7-1773 Gerardus		L.v.Dooren, H.Biesen
8- 5-1776 Maria		W. Biesen, H. v. Doren
7- 4-1778 Lambertus		A.v.Dooren, C.Verbiesen
JOANNES VAN DOOREN		JOANNA VAN TIL (LEN)
30-10-1785 Joanna	get.	M.v.Dooren, Chr. van lieve
17- 1-1789 Henrica		H. Tops, H.v.Dooren
HENRICUS VAN DOOREN	X	MkRIA VAN HOVE
30- 4-1793 Bartholomeus	get.	W. van Hove, Al. Natus

PETRUS VAN DOOREN 21- 4-1797 Anna Elisabetha 8-11-1800 Joannes	X	MARIA OOMS get. J. Ooms, M. v. Dooren A. Ooms, P. van Doren
LAMBERTUS VAN DOREN 7- 3-1801 Johanna	X	PETRONELLAN VAN DEN BERCK get. J. Vleeuten, M. van Dooren
ANTONIUS VAN DOOREN 9- 9-1801 Anna Maria 19- 2-1803 Jacoba 13-10-1804 Antonia 19-10-1806 Leonarda 29-11-1808 Jacobus 5-10-1809 Leonarda	X	MARIA DE GREEF get. J.v. Dooren, A.M. van Rooy " J. de Greef, P. de Greef " W. de Greef, M. Smulders " J. de Greef, P.C. Praat " H. de Greef, A.M. van Rooy " J. van Dooren, W. de Greef
JOANNES VAN DOOREN 17- 1-1802 Gasper 26- 3-1804 Anna Elisabetha 7-10-1806 Elisabeth	X	MARIA SMULDERS get. H.v.d.Looy, A. Verscheuren " A. van Dooren, C. van Ham " W. van Beers, M. de Greef
HUYBERT VAN DOREN 23- 2-1803 Huyberdina 29-12-1805 Johannes	X	PETRONELLA VAN DEN BERCK get. M. van Doren, J.v.d.Berck tr J. Ketelaars, J.v.Doren
ANTON VAN DOREN 30- 7-1803 Jacob	X	JOHANNA DIJKMANS get. J. van Doren, M. Dijkmans
ALBERT VAN DOREN 11- 5-1808 Albertus	X	PETRONELLA VAN DEN BERK get. G. van Doren, H. van Doren

(wordt vervolgd)

2. Genealogische reeks van W.J.C. Senders, geb. 17 oktober 1935 te Valkenswaard (Zeelst, 8ergeijk, Luyksgestel, Valkenswaard)

zie: Hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, nr. 2, blz.226

3. Stamreeks van Stefan J.J.F. en Hugo M,J.H. Bijnen

zie: Hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, nr. 3, blz.230

4. Stamreeks van BERNARDUS ADRIANUS V. LEUVEN, geb. 17-8-1918 te Tilburg

I. ARNOLDUS VAN LOMEN
ged. + 1630
gehuwd + 1655 met Elisabeth, dochter van Adrianus v.d.Bosch

II. JOHANNES VAN LOMEN, zoon van Arnoldus
ged. 19-10-1657 te Oirschot
gehuwd op 5-5-1686 te Oirschot met Barbara, dochter van Egidius Moeskops

- III. ARNOLDUS VAN LEUVEN, zoon van Johannes
ged. 21-8-1692 te Oirschot
gehuwd op 24-4-1712 te Oirschot met Barbara, dochter van Oduiphus Goossens
- IV. LAURENS VAN LEUVEN, zoon van Arnoldus
ged. 31-5-1722 te Oirschot
1ste huwelijk op 26-5-1754 te Oirschot met Christina, dochter van Jacobus Habraken
2de huwelijk op 6-8-1769 te Oirschot met Peternels, dochter van Dielis van Dun
- V. JACOBUS VAN LEUVEN, zoon van Laurens (uit 1ste huwelijk)
ged. 9-4-1766 te Oirschot
beroep: knoopmaker
gehuwd op 1-6-1789 te Oirschot met Cornelia van Hapert, overleden op 6-6-1837
overleden op 12-8-1847
- VI. JOHANNES VAN LEUVEN, zoon van Jacobus
ged. 1-6-1801 te Oirschot
beroep: wever
1ste huwelijk op 14-11-1824 te Oirschot met Catharina v.d. Heuvel, ged. 7-1-1791 te Best, overleden 11-1-1831 te Oirschot
2de huwelijk op 15-9-1833 te Oirschot met Anna van Nunen, overleden 20-6-1868
overleden 2-6-1884
- VII. ADRIAAN VAN LEUVEN, zoon van Johannes (uit 1ste huwelijk)
geb. 15-9-1830 te Oirschot
beroep: schoenmaker
gehuwd op 24-6-1859 te Oirschot met Hendrina, dochter van Adriaan Hens, geb. 12-1-1833 te Oirschot, overleden 24-10-1886
overleden op 13-2-1895
- VIII. CORNELIS VAN LEUVEN, zoon van Adriaan
geb. 28-5-1865 te Oirschot
beroep: koperslager
gehuwd op 23-5-1898 met Maria Henrica Verheiden, geb. te Oirschot op 3-1-1866
overleden op 4-5-1933
- IX. ADRIANUS JOSEPHUS VAN LEUVEN, zoon van Cornelis
geb. 29-12-1906 te Oirschot
beroep: koperslager
gehuwd op 29-1-1934 met Josephina Maria Meurs, geboren te Oirschot op 23-11-1909
- X. ADRIANUS JOHANNES VAN LEUVEN, zoon van Adrianus Josephus
geb. 25-2-1942 te Oirschot
gehuwd met Johanna Somers, geb. te Tilburg
- XI. BERNARDUS ADRIANUS VAN LEUVEN, zoon van Adrianus Johannes
geb. 17-8-1968

VIII. HUIZEN EN HUN BEWONERS TE OIRSCHOT
 VAN DE ZEVENTIENDE TOT DE TWINTIGSTE EEUW

(vervolg)

In deze rubriek trachten wij op zeer bescheiden wijze de nog bestaande oude panden of hun opvolgers wat betreft eigenaars, ligging, grootte en belastingaanslag van 1600 tot heden te beschrijven. Wij zijn thans bezig van deze panden al hetgeen wij in de diverse registers van de gemeentelijke, rijks-, kerkelijke, klooster- en particuliere archieven aan oude en recente akten, kaarten en tekeningen aantreffen, te verzamelen om uiteindelijk een duidelijk beeld van de diverse situaties door de eeuwen heen te kunnen komponeren. Het ligt in de bedoeling over enkele jaren een desbetreffend verzamelwerk te doen verschijnen onder de titel: "Vijf eeuwen bewoning te Oirschot". Een zelfde poging zal ook worden ondernomen voor Best en Veldhoven. De onder deze rubriek gepubliceerde gegevens zijn hiervan een zeer bescheiden begin.

21. St.-Odulphusstraat 9, 11, 13, en Dekanijstraat 2

De lijst van onroerende monumenten in de gemeente Oirschot beschrijft deze panden als volgt:

- a. St.-Odulphusstraat 9: "Lage woning met zadeldak van rode pannen waarvan de nok evenwijdig aan de voorgevel. Vermoedelijk XVII. Vormt één complex met Dekanijstraat 2 en St.-Odulphusstraat 11 en 13, tesamen als een soort hofje gebouwd."
- b. St.-Odulphusstraat 11 en 13: "Woning met wolfdak van rode pannen; korfbogig omtogde vensters met geschilderd metselmozaïek in de boogtrommels boven vensters en deur. Een tweede deur (11) later ingebroken. Het huis is L-vormig gebouwd, aan de noordzijde een topgevel met vlechtingen. Vormt één complex met St.-Odulphusstraat 9 en Dekanijstraat 2."
- c. Dekanijstraat 2: "Behoort tot de woning St.-Odulphusstraat 9, is daarvan één vleugel in het L-vormig complex. Zadeldak van rode pannen."

De genoemde vier panden hebben blijkens de verpondingsregisters en de oude kadastrale leggers der gemeente Oirschot gedurende drie eeuwen als één groot geheel steeds aan dezelfde eigenaars toebehoord. De verpondingsboeken vermelden van 1640 tot 1810 de volgende eigenaren:

- A. DE KINDEREN VAN JANS VAN ESCH en LAMBERT PETERS VAN COLLENBORCH p.m. 1640
 "Huijs ende hoff"
 grootte: 39 roijen, aanslag 4 g. 3 st.
 "Noch inden hoff"
 grootte: 23 roijen, aanslag 7 st.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 1, fol. 87^v

- B. DIRCK en ALLEGONDA VAN DOOREN veleir 1681
 "Huijs ende hoff"
 grootte: 39 roijen, aanslag 4 g. 3 st.
 "Noch inden hoff"
 grootte: 23 roijen, aanslag 7 st.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 1, fol. 87^v
- C. ALLEGONDA VAN DOOREN, weduwe van Jasper van Esch na 1681
 " T' Huijs ende hoff"
 grootte: 1 lopen 12 roijen, aanslag 4 g. 10 st. 4 p.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 2, fol. 91v-92v en nr. 3, fol. 124
- D. JACOBUS TROMP, gehuwd met Jasperina van Esch p.m. 1700
 " T' Huijs ende hoff"
 grootte: 1 lopen 12 roijen, aanslag 4 g. 10 st. 4 p.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 2, fol. 91v-92v en nr. 3, fol. 124
- E. JASPERINA VAN ESCH, weduwe van Jacobus du Tromp 1732
 " T' Huijs ende hoff"
 grootte: 1 lopen 12 roijen, aanslag 4 g. 10 st. 4 p.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 2, fol. 91^v-92v en nr. 3, fol. 124
- F. JASPAR en MARIE ANNA DU TROMP 1742
 " T' Huijs ende hoff"
 grootte: 1 lopen 12 roijen, aanslag 4 g. 10 st. 4 p.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 2, fol. 91v-92v en nr. 3, fol. 124
- G. MARIA ANNA DU TROMP 1770
 " T' Huijs ende hoff"
 grootte: 1 lopen 12 roijen, aanslag 4 g. 10 st. 4 p.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 2, fol. 91v-92v en nr. 3, fol. 124
- H. FRANCIS DECKERS, JOSEPHUS HENRICUS VAN DOOREN, AMI INS VAN VELSEN nomine uxoris, bij erfenis 1783
 " T' Huijs ende hoff"
 grootte: 1 lopen 12 roijen, aanslag 4 g. 10 st. 4 p.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 4, fol. 90
- I. CHRISTIAAN ANTHONIUS VAN VELSEN (Rotterdam) nomine uxoris bij deling 1784
 " T' Huijs ende hoff"
 grootte: 1 lopen 12 roijen, aanslag 4 g. 10 st. 4 p.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 4, fol. 90 en nr. S, fol. 93
- J. MARIA ANNA DU TRCMP, weduwe van Christiaan Anthonius van Velsen 1797
 " T' Huijs ende hoff"
 grootte: 1 lopen 12 roijen, aanslag 4 g. 10 st. 4 p.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 5, fol. 93 en nr. 6, fol. 94

- K. JACOBUS, JAN en MARIA CATHARINA (kinderen van H.J. van Dooren), testamentaire erfgenamen van wijlen Maria Anna du Tromp, weduwe van Christiaan Anthonius van Velzen (Rotterdam) 1807
 " T'Huijs ende hoff"
 grootte: 1 lopen 12 roijen, aanslag 4 g. 10 st. 4 p.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 6, fol. 94
- L. JAN Srtians (drossaard en burgemeester), bij transport 1807
 " T' Huijs ende hoff"
 grootte: 1 lopen 12 roijen, aanslag 4 g. 10 st. 4 p.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 6, fol. 93v
- De kadastrale leggers vermelden de volgende eigenaren:
- L. a. JAN STEIJVERS
 Artikel 670
 Sekties F 382 t/m 393, 4 huizen, 3 schuren met erf, 4 tuinen en bouwland
 totaal: 69 roeden 99 ellen
- M. CORNELIA JOANNA STEIJVERS, gehuwd met Petrus van Hoof 1877
 (koperslager)
 Artikel 670
 Sekties F 382 t/m 393, 4 huizen, 3 schuren met erf, 4 tuinen en bouwland
 totaal: 69 roeden 99 ellen
- N. PETRUS FRANCISCUS VAN HOOFF en cons. 1885
 Artikel 1236
 Sektie F 2572, huis, schuur en erf, 5 roeden 40 ellen, uit F 382, waarvan 2 roeden 70 ellen voor aanleg van een weg
 Sektie F 2813, huis en tuin, 1 roede 87 ellen, uit F 383 t/m 385
 Sektie F 2814, huis 27 ellen, uit F 384
 Sektie F 2815, huis en tuin, 2 roeden 93 ellen, uit F 385
 Sektie F 2812, huis en tuin, 6 roeden 42 ellen, uit F 383 en 387
- O. HELENA VAN HOOFF, EVERARDUS ARNOLDUS VAN HOOFF (pastoor te Escharen), CORNELIA WILHELMINA VAN HOOFF en ANTONIA IGNATIA VAN HOOFF (winkelierster te Bostel), na overlijden van Helena en Everardus Arnoldus CORNFIIA WILHELMINA. en ANTONIA IGNATIA VAN HOOFF 1913
 Artikel 3155
 Sektie F 4233: 5 huizen, schuur en tuin, 16_k 77 Ca
- P. DE R.K. GEMEENTE - PAROCHIE ST.-PETRUS AD VINCUCLA 1957
 Artikel 814, volgnr. 81
 Sektie F 4233, 5 huizen, schuur en tuin, 16_k 77 Ca

22. Markt 6, Sektie F 2088
 zie: Hoofdstuk XI, Lezers leveren hun bijdrage, nr. 4, blz.231
23. " s t . - A n n a en Odagasthuis', Heistraat] en 3, F 5143 (Beelaertshofie)
- De fundatie van St.-Anna en St.-Oda werd gesticht op 7 februari 1489 door Henricus Belaers en diens zuster Margaretha. Doelstelling van deze fundatie was de huisvesting en het onderhoud van twee arme lieden. Margaretha stichtte in 1507 bovendien een pacht of rente voor het St.-Anna en Oda-altaar ad f 50,40 en twee derde van negen mud rogge. De fundatie kwam in 1811 onder het beheer van het Bureau voor Weldadigheid. Bij de opheffing van genoemd Bureau in 1815 werden alle bescheiden wederom overgedragen aan de oude administrateur. De oude doelstelling "huisvesting voor twee arme lieden" is later gewijzigd in "huisvesting voor bejaarden of invaliden". In tegenstelling tot de andere Oirschotse fundaties is de Stichting van St.-Anna en Oda geheel zelfstandig gebleven en wordt nog steeds door een Beelaerts van Blokland bestuurd.
- Uit de verpondingsregisters van de hertgang Kerkhof hebben wij de volgende gegevens kunnen. noteren:
- DE FUNDATIE ST.-ANNA EN ODA GASTI-UIJS p.m. 1630
 " T'Huijs metten hoff ende den acker daeraen gelegen"
 grootte: 2 lopen, aanslag 1 g. 8 st. 8 p.
 verpondingsboek Kerkhof nr. 1, fol. 61v, nr. 2, fol. 53, nr. 3, fol. 71, nr. 4, fel. 49
- 'Verset aan den regel van Maurits Adr. Phaf een stuk hof 1803
 grootte: 20 roeden, aanslag 5 st. 12 p.
 volgens conditie van de Hr. StraaIman"
 verpondingsboek Kerkhof nr. 5, fol. 47 en nr. 6, fel. 44
 blijft dus: 11 lopen, aanslag 1 g. 2 st. 12 p. •
- Aan de kadastrale leggers konden de volgende gegevens worden ontleend:
- FUNDATIE ANNA EN ODA (of BEELAARS) 1832
 Artikel 171
 Sektie F 738 tuin, 6 roeden 40 ellen
 Sektie F 739, huis en erf, 45 ellen
 Sektie F 740, huis, schuur en erf, 1 roede 63 ellen
 Sektie F 741, bouwland, 39 roeden 98 ellen
- Aan Verkeer en Waterstaat voor de aanleg van het kanaal verkocht van sektie F 741: 27 A 90 Ca 1916
- Vereniging van F 738, 739, 740 en de rest van F 741 1954
 tot sektie F 4248
 " 2 huizen, tuin, schuur, erf en bouwland"
 grootte: 20 A 8 Ca
- Verkoop van 2 A 28 Ca aan de provincie Noord-Brabant 1967

Blijft:

" 2 huizen, tuin, bergplaats en bouwland"
artikel 171, volgnr. 9, sektie F 5143
grootte: 17 A 70 Ca

1973

IX. ARCHIVARISSCHAP

Nog niet zo lang geleden beschouwde men hem als een soort tijdsvreemd wezen, wars van iedere moderne progressie, een zonderling, "beschlag-nahmt" door een zonderlinge hobby, bestaande in het speuren en snuffelen door eeuwenoude archiefstukken. Dit was volgens verklaringen, afkomstig uit het kamp van niet-ingewijden, de typering van de figuur "archivaris". Men beschouwde hem als een kleine "Stubengelehrte", begrensd door de nauwe horizon van een "dberholte" wereld.

Een kursist van de door ons streekarchivariaat georganiseerde cursus in de paleografie verzocht mij, mijn persoonlijke opvatting aangaande het archivarijsschap eens op schrift te stellen en aan de lezers van Campinia te presenteren. Het lijkt mij inderdaad nuttig, de buitenwereld en vooral de belangstellende lezer van onze periodiek een en ander over het archivarijsschap te verduidelijken. Wat in dit blad naast vakkundige uiteenzettingen en reproducties wordt gepubliceerd, is namelijk ook een uitvloeisel van archivale werkzaamheden. Mijn ambt heb ik in de loop der jaren leren beschouwen als een der uitgesproken ideale beroepen.. Ik meen, dat het archivarijsschap een roeping is zoals dit ook bij het beroep van de geneeskundige en verpleger of het ambt van de geestelijke en het werk van de opvoeder het geval is. Met betrekking tot het in alinea 1 gelanceerde zou ik zonder enig blozen precies het tegenovergestelde willen beweren. Het archivarijsschap is namelijk een uiterst modern vak, dat in onze moderne tijd juist enorm opgang maakt. Het werk en de visie van een behoorlijk aantal van mijn kollega-archivarissen kunnen de volgende uiteenzettingen zonder meer illustreren en bevestigen.

Archivarissen hebben de taak, de neerslag van het verleden in al zijn facetten toegankelijk te maken voor onze tijd. Zij willen aan historici, sociografen en andere belangstellenden geordende en duidelijk beschreven archieven presenteren. Zij willen helpen de oude teksten te interpreteren op hun staatkundige, politieke, rechterlijke en geestelijke achtergronden. Niemand wordt dagelijks zo zeer met het verleden en de historische evolutie gekonfronteerd als de archivaris. Hij is als het ware de verbindingsman tussen verleden en heden. Door zijn speciale opleiding (paleografie, geschiedenis en staatsinstellingen, kerkelijke instellingen, archivaliek, archiefwetgeving, Middelednederlands, Middeleeuws Latijn, Oud-Vaderlands Recht, kartografie en andere hulpwetenschappen) en door zijn gedurende training en dagelijkse ontdekkingen is hij in staat gesteld, een groter historieminded publiek met de zuiverste bronnen der geschiedenis in contact te brengen en aan historici en gedegen amateurs gesorteerd geestelijk voedsel te bieden. Hij kan en wil hen zelfs aktiveren, om een gezonde

heroriëntatie op licht en schaduw van een ver en recent verleden mogelijk te maken, een heroriëntatie van oorzaken en gevolgen, om zo doende een vergelijkende of problematische geschiedbeoefening te kunnen doceren. Door het onderkennen van deze historische evolutie zal het wel en wee van onze tijd duidelijker worden gezien en begrepen. Men zal een betere planning voor het toekomstige kunnen opstellen. De taak der historici is uitermate groot. Het is van belang, dat bestuurders, politieke en kerkelijke leiders historisch georiënteerd zijn of zich laten voorlichten door waarheidliebende erudiete beoefenaars der geschiedenis. Het begrip historicus is hiermede duidelijk omschreven: waarheidsgetrouw, erudiet in de geschiedkunde, zonder eigendunk, zonder groeps- of partijbelang, dus zonder enige tendens. De objektieve schriftelijke neerslag in de archieven biedt hiervoor - het "dagelijks brood". De archivarijsschap, in zekere mate voorlopers der historici, ordenen, beschrijven en presenteren deze stof. Maar het is van belang, dat de archivarijsschap hun ambt in een ideale geest opvatten en bezielt uitoefenen. Het is van belang, dat zij ook tussentijds hun ervaringen en kennis aan anderen doorgeven, dat zij publiceren en vooral laten publiceren. Een goed archivaris stelt zijn kennis onbaatzuchtig aan anderen ter beschikking. Hij aanvaardt gaarne de medewerking en het medeweten van gedegen amateurs en tracht hen zoveel mogelijk met zijn enthousiasme te "besmetten". Daarom zal hii activiteiten als het geven van paleografische cursussen, van lezingen op historisch en heemkundig terrein, van bronnenuitgaven, van opgravingen, van elk onderzoek in een ver of recent verleden, ten eerste bevorderen. Een goed archivaris moet als het ware bezeten zijn van de grote importantie der geschiedenis en haar hulpwetenschappen. Daarom is hij juist modern in de goede zin van het woord, aangezien hij als geen ander de voorwaarden presenteert voor een ideaal huwelijk tussen goede oude verworvenheden en goede zich aandienende nieuwe vormen. Door zijn dagelijkse konfrontatie met oud en nieuw blijft hij zich echter ook bewust, dat hij op het persoonlijke vlak vanzelfsprekend een heel klein rolletje speelt, hetgeen hem noopt tot bescheidenheid. Zijn eerste en voornaamste taak is het inventariseren dus toegankelijk maken der archieven voor iedere bezoeker. Alleen reeds deze taak kan een levenswerk betekenen als het om grotere archieven gaat, een werk dat jarenlang onopgemerkt blijft. Pas met de uitgave van een definitieve inventaris treden de meeste archivarijsschap enigszins in de publiciteit. Ook deze tijd van voorbereidend zwoegen is een natuurlijke hulp bij de beoefening van zijn bescheidenheid. Er is dus geen sprake meer van een "Stubengelehrte". De archivarijsschap zijn bij al hun zorg en liefde voor de oude archieven mensen van hun eigen tijd. Juist door hun konfrontatie met het verleden hebben zij een veelzijdige interesse. Maar dit wil niet zeggen, dat zij op deze interesse-gebieden een belangrijke tol willen gaan spelen. Ook voor ons archivarijsschap geldt: "schoenmaker blijf bij je leest". Wij zijn geen historici, geen heemkundigen, geen archeologen. Wij zijn archivarijsschap, die het materiaal en de werkkraacht leveren voor de in alle tijden onmisbare bruggen tussen gisteren, vandaag en morgen. Moge deze uiteenzetting ertoe bijdragen dat het archivarijsschap door velen in een ander licht zal worden gezien!

W. Klaasen.

X. LIJST VAN KEMPISCHE PLAATSEN MET OPGAVE VAN HUN GELDELIJKE BIJDRAGE IN EEN OMSLAG OVER HET KWARTIER KEMPENLAND IN 1700, BEREKEND IN PROCENTEN.

"Repartitie over den Quartiere van Kempelant, hoe veel jeder vrijheijt, Dorp ofte plaetse in het hondert is."

Oirschot	19- 5- 0
Oystelbeers	1-17-12
Middelbeers	1- 2- 3
Eerssel	4- 7-12
Bercheijck	6- 6-11
Duijssel	1- 1- 3
Hapart	1-14- 8
Hoogenloon	2- 5- 6
Cas te ren	1- 2- 3
Westerhoven	3- 4- 5
Dommelen	1- 7- 4
Rijthoven	2-12-12
Steensel	1- 3-15
Bladel	4- 9- 4
Reusel	3- 5- 1
Loemel	6- 9-15
Oirle	2- 0-10
Vessem	2- 1-14
Knechsel	0-14- 2
Mereffelthooven	0- 8- 5
Wijntelroij	1- 6- 8
Gestel	2- 4-10
strijp	2-12-12
Stratum	1-16- 9
weerde	3- 0- 8
Waelre	2-10-15
Aelst	1-14- 5
Velthoven	2-17- 0
Blaerthem	1- 0- 3

woenssel	4-19- 5
Zeel st	1-16- 5
Eijndhoven	6-10-11

100- 0- 0

XI. LEZERS LEVEREN HUN BIJDRAGE

1. De parochie van de H. Caecilia te Veldhoven onder het pastoraat van Gerardus Verhoeven, 1826 - 1875.
(door Th. A. Kuypers)

B. De nieuwe kerk (vervolg)

Oorspronkelijk had het in de bedoeling gelegen, een stenen toren te bouwen, maar uit bezuiniging werd de toren geheel uit hout gebouwd. "Deze toren," schreef P. Verhoeven in 1862, "heeft mij zeer dikwerf in groote ongerustheid gewikkeld; wenschelijk ware het, dat zelfs tot sterkte van de kerk en om somtijds nog ongelukken voor te komen, onze kerk van een goede stenen toren voorzien was, waar na ik altijd getracht heb, doch waarvan ik heb moeten afzien, omdat zulks de financiën van onze kerk alsnog niet toelieten, en op de bijdragen van gemeente of gemeentenaren ook niet is te hopen." (Groot Rekenboek, p. 337)

Al heel spoedig na het ingebruiknemen van de kerk begon de toren lekkages te vertonen. De miserie met, de toren is ook af te lezen uit de Rekening en Verantwoording over de jaren 1837, 1839, 1841 en 1842. De aanhoudende onkosten waren het kerkbestuur een doorn in het vlees. Zo kwamen zij op het idee "om eenen nieuwen stenen toren aan de kerk te bouwen; toch dewijl deze kosten, die begroot wierden op 2500 Guldens, ondragelijk waren voor het kerkbestuur, zoo bood zich zeker een persoon, welken hier niet wil genoemd worden (de pastoor zelf?) aan, om 1500 Guldens zonder intrest voor uit te schieten onder voorwaarde, dat het gemeentebestuur uit den dorpsomslag hier van 's jaarlijks 200 Guldens zoude restitueren tot dat de volle som zoude voldaan wezen; doch het gemeentebestuur, hierin zwarigheid makende, heeft tot het wederom repareren van den toren toegestaan eene somme van 250 Guldens; alsdan is de kuip van den toren, die te voren van planken was, met schaliën gedekt, boven en onder de koepel met loot voorzien en is het frontespiece met tink bekleed."

Ook deze oplossing bracht geen blijvende remedie, maar bleef een noodoplossing. Na de dood van pastoor Verhoeven moest in 1875 pastoor Christianus van Gerwen (hij was slechts een half jaar hier pastoor en keerde toen naar zijn vroegere standplaats bij de zusters in Deursen terug) in de korte tijd dat hij hier was, de toren vernieuwen daar hij "dreigde in te vallen". (Groot Rekenboek, p. 304) In de Re-

kening en Verantwoording van dit jaar staat genoteerd "tot herstel van kerkgevel, dak en toren f 613,20".

Een andere kwaal, die met het bouwen als zodanig niets te maken had, openbaarde zich in 1841. Toen bleek namelijk dat het voetstuk van de pilaar bij de preekstoel alsook de trappen van de beide zijaltaren door zwam waren aangetast. Veertig jaar later maakt pastoor Joannes Vingerhoets (1875 tot 1896) in de Rekening en Verantwoording van het jaar 1881 eveneens melding van deze kwaal.

Een nader onderzoek bij de andere pilaren ingesteld bracht aan het licht, dat alleen de pilaar bij de preekstoel aan het rotten was, terwijl alle andere pilaren kerngezond bleken. Onder de aangetaste pilaar werd metselwerk aangebracht en de andere pilaren en de zijaltaren werden voorzien van schuiven, om zo nu en dan verse lucht erbij te laten.

In het Groot Rekenboek (p. 61) staat bij de reparaties van de altaren nog het volgende te lezen: "Wegens deze vernieuwing der trappen van de kleine altaren valt op te merken, dat den grondslag van onze kerk, als moergrond zijnde, zeer "rumanthiek" is, en zulks was vooral kort na het bouwen van onze kerk, zoo dat deze trappen, in 1835 daar nieuw in geplaatst, geheel versleten waren; onder dezelve groeide een soort van plant, den wilden zwam genaamd, en welken plant al hooger klimmende weldra de tomba van de altaren zoude bereikt en verteerd hebben, zoo wij het volgende jaar aan den pilaar, waar den predikstoel tegen geplaatst is, ondervonden hebben; dan hier dient tot waarschuwing verder opgemerkt te worden, dat juist die plaatsen waar vroeger de schoonmaaksters van de kerk zeep gebruikt hebben, zoo als bij den predikstoel en deze kleine altaren het geval is geweest, door dezen zoo oenen vernielende plant zijn aangetast geweest, welken immers door den zeep, vooral op dezen moerigen grond zijn voedsel schijnt te verkrijgen - intusschen hebben wij, om zulks voor te komen, de trappen met luchtgaten laten maken."

Aflossing der schuld

Schulden maken is niet moeilijk. Schulden aflossen is een zwaardere opgave. Het eist een steeds nauwlettend toezien op de uitgaven. Bij de voltooiing van de kerk, einde 1836, beliepen de schulden een totaal bedrag van f 3.900,--; f 500,-- was renteloos geleend, voor f 3.400,-- moest een rente van 4% betaald worden en ook de koopsom van het bouwterrein f 100,-- moest nog steeds voldaan worden. Jaarlijks moest f 136,-- aan rente worden opgebracht. Wanneer men ziet, dat in het jaar 1837 de opbrengst van de kollekte voor het hele jaar f 129,05 bedroeg, dan begrijpt men dat het kerkbestuur voor een bijna hopeloze opgave stond.

Daarbij kwam nog een tweede faktor. Het kerkgebouw moest aangekleed en ingericht worden. Dan pas werd het echt een huis van God. Daarom moesten in die eerste jaren nogal wat noodzakelijke uitgaven gedaan worden voor het interieur van de kerk. Het is verwonderlijk: tot 1848 sloten de Rekeningen en Verantwoordingen nog steeds met een batig saldo. De jaren 1849, 1850, 1851, 1852 en 1854 (dit jaar zelfs f 256,891) leverden een nadelig saldo op. Telkens paste pastoor Verhoeven voorlopig het ontbrekende bedrag bij.

In 1840 werden de eerste honderd gulden terugbetaald. Tot 1858 loste het kerkbestuur gemiddeld tweehonderd gulden per jaar af. Bij de laatste aflossing in 1858 kon pastoor Verhoeven met voldoening schrijven in Rekening en Verantwoording van dat jaar: "Hiermede is de gehele schuld op de kerk voldaan." Een faktor, die zeker geholpen heeft, dit mogelijk te maken, was het feit, dat vanaf 1843 aan de pastoor een rijksalaris van vierhonderd gulden werd toegekend, waardoor in plaats van f.250,-- nog maar f 100,-- uit de kerkekas voor salaris aan de pastoor uitbetaald behoefde te worden. (Brief van Mgr. H. den Dubbelden, 23 aug. 1843)

Om ieder dubbeltje werd gevochten. Zo was het voor de pastoor een ergernis, dat van de twee kapitalen werkelijke schuld de rente van het ene kapitaal rechtstreeks ontvangen werd en de intrest van het andere kapitaal door de gemeenteontvanger werd uitbetaald, wat weer extra kosten meebracht. In de overeenkomst met het gemeentebestuur gesloten in verband met de afbraak van de oude toren, was dit door beide partijen uitdrukkelijk vastgelegd. Toch werd meermalen naar Gedeputeerde Staten geschreven, om te proberen dit kapitaal op naam te krijgen en de rente dus rechtstreeks te ontvangen. Alle pogingen haalden niets uit, "hetgene ik nergens aan kan toeschrijven als aan de nadelige berigten hierop gegeven." (Rekening en Verantwoording 1838).

Een beetje roekeloos ging men soms toch wel te werk. Eind 1835 werd de brandverzekering opgezegd. Pas in 1842 sloot men weer een nieuwe polis af. Ook een geschiedenis, die zich in 1844 afspeelde, laat zien dat het kerkbestuur niet altijd verantwoord te werk ging. De gegevens over deze zaak zijn alleen bewaard gebleven in het Archief van het Bisdom. Hieruit valt het volgende op te maken.

22 Februari 1844 stuurde het kerkbestuur van Veldhoven een rekest naar Gedeputeerde Staten in den Bosch met het verzoek om een stuk werkelijke schuld, groot f 2.500,-- te mogen verkopen, om daarmede schulden af te lossen. Bedoeld kapitaal was bij het bouwen van de kerk door Koning Willem I gegeven met de uitdrukkelijke bedoeling om de jaarlijkse intrest daarvan te besteden voor onderhoud van de kerk.

Gedeputeerde Staten stuurden 5 maart een net briefje naar Mgr. H. den Dubbelden met het verzoek om inlichtingen en met de vraag wat het kerkbestuur van Veldhoven gedaan had om de schulden af te lossen. Monseigneur wist van heel de kwestie niets af en het is begrijpelijk dat hij het kerkbestuur ter verantwoording riep. De reprimande werd door de deken van Eindhoven, G.W. van Someren, overgebracht. Daarop stuurde pastoor Verhoeven de volgende brief aan de deken van Eindhoven:

Veldhoven den 17 maart 1844

Zeer Eerwaardig Heer!

Het spijt mij zeer Monseigneur door het indienen van bewust rekest misnoegen veroorzaakt te hebben, en betuig dat geensints mijn voornemen is geweest om Zijne D.H. hierin te miskennen; maar had des-aangaande met de Heer H. de Wijs gehandeld, welke mij het formulier voor gemeld rekestje ook heeft overgezonden, en mijn plan, wanneer

ik in hetzelfde konde slagen, goed vond. ik dacht dus, de wijl Z.D.H. zoo ik verneem met gemelde Heer zich in deze zaken verstaat, dat het onnoodig was Z.D.H. hierover verder lastig te vallen, des te meer daar ik vroeger bij het bouwen mijner Kerk in alles wat hiermede in betrekking stond met gemelde Heer heb geraadpleegd en volgens deszelfs raad ben te werk gegaan. Hetgene Z.D.H. niet onbekend was. Ik verzeker UEerw. in waarheid, dat ik tot dusverre mij niet voorgesteld heb ergens in te misdoen, maar gemeend heb wel te doen met de belangen mijner kerk te betrachten. Immers de eenigste reden, waarom ik tot, het indienen van gemeld rekwest ben overgegaan is geweest gemeld kapitaal te verrekenen, en hier mede de schulden op dezelve gevestigd af te losschen, te meer omdat deze fondsen tegenwoordig alhoewel hoog, nogtans mijns dunkens, wisselvallig staan, en indien dezelve vroeg of laat kwamen te mankeeren, zoude ik mij met de schulden ten lasten mijner kerk in eene moeilijke omstandigheid bevinden, daar immers deszelfs inkomsten van schaal en kerkegelden door de toenemende armoede ook in mijne gemeente 's jaarlijks verminderen. Mijne meening was dus, zoals ik aan de Heer Dewijs ook geschreven heb, de schulden bij Monseigneur ten lasten onzer kerk af te losschen. Ik weet voor het overige geene reden in te brengen, dan dat behalven deze 2000 Gl bij Monseigneur de kerk nog verschuldigd is bij mijn 700 Gl en bij mijne gewezen dienstmeid (Catharina de Groot) 300 Gl. Indien nu Monseigneur konde berigten, dat voor deze 1000 Gl de kerk wierd aangesproken en zoo veel contanten niet had om te betalen, nog in den tegenwoordigen tijd daar ieder zijn geld noodig heeft, elders konde bekomen, dan konde ik in geval de auctorisatie wierd verleend, die 300 Gl. bij mijne gewezen dienstmeid aflosschen, welke ik toch weldra zal moeten restitueren, en het overige konde ik op de obligatie van Monseigneur terugschieten. Want wat die 700 Gl bij mijn betreft, zal UwEerw. zich nog wel herinneren, UwEerw. onlangs gezegd te hebben, dat ik voornemens was deze later ten dienste van de kerk te gebruiken.

Zie hier de eenige reden, welke ik nog zoude kunnen bijbrengen, en welke waarlijk 'smijns dunkens als eene causa extraordinaria kan beschouwd worden; dat te weten de kerk word aangesproken om gelden terug te schieten, welke zij in contanten niet heeft, nog elders kan bekomen. Ik vertrouw, dat UwEerw. wel de goedheid zal hebben zulks aan Z.D.H. te communiceren. Niettemin zoude l.D.H. deze reden ook niet als genoegzaam beschouwen en ter verwerping van gemeld rekwest oordeelen te moeten adviseren, zal ik mij net alle bereidwilligheid aan deze beslissing onderwerpen. Ja, indien Monseigneur, zooals ik tot mijne smart uit de overgezondene letteren van den Zeer Eerw. Heer Secretaris heb opgemerkt, zich hierdoor in verlegenheid zag gebragt, dat dan Z.D.H. mij niet spare, maar bij het berigt aan zijne Excellentie de geheele schuld op mij weroe, zoo als Z.D.H. zal goedvinden. Gelief mede Z.D.H. uit mijnen naam ootmoedig om verschooning voor het gebeurde te vragen, en Zijne D.H. van mijne onderwerping in alles te verzekeren.

Wat nu de vraag van den Minister betreft: Welke middelen gebezigd zijn om de gevestigde schulden af te losschen? hierop kunnen de re-

keningen welke ik zedert die jaren ingediend heb, antwoorden, waaruit immers blijkt dat wij zedert de jaren 1837, wanneer onze kerk bezwaard was met 4500 Gl schulden, deze nu zijn verminderd met 1500 Gl, welke gelden gevonden zijn uit het inwendige der kerk, schaal, banken etc. alsmede uit eenige liberale giften.

Dan Eerw.Heer! evenmin is mijne bedoeling of meening geweest UwEerw. te miskennen of voorbij te gaan, en vertrouw dat het bovengemelde, hetgene ik ter verschooning bij Monseigneur heb bijgebragt, mij ook bij Uw Eerw. zal verschoonen, in welk vertrouwen ik mij met allen eerbied onderteeken

Zeer Eerw. Heer
Uw Eerw. dw. dn. G. Verhoeven pastor."

26 Maart gaf Mgr. H. den Dubbelden antwoord aan de Minister van het Departement voor zaken van den R.K. Eeredienst. Hierin deelde hij mee, dat naar zijn mening gemelde aanvraag "gansch ondoelmatig" was. Tot dusver had de kerk f 1.500,-- uit eigen middelen afgelost. Zij kon op dezelfde wijze best doorgaan. Daarom gaf hij het advies "om de zaak daarheen te zullen wenden, dat het adres, zoo als het daar ligt, moge worden gewezen van de hand, ten einde ook andere rekesten van dien aard worden voorgekomen. Naar het mij toe schijnt, kunnen alleen puitengewone omstandigheden dergelijke verkoop wettigen."

In een sc rijven van 11 april 1844 deelde Minister De Pelichy aan het kerkbestuur van Veldhoven mee, "dat hij heeft goedgevonden: aan de rekestranten te kennen te geven dat in hun verzoek niet kan worden getreden en hetzelve mitsdien wordt afgewezen." Mgr. H. den Dubbelden ontving een afschrift van deze beschikking. Daarmee was deze zaak af. In zijn Groot Rekenboek maakt pastoor Verhoeven met geen enkel woord melding van deze geschiedenis.

De kerk, die hij bouwde, werd veertig jaar na zijn dood gesloopt. We kennen haar uit oude ansichten. Zelfs nu zal niemand om de afbraak treuren. Het was een heel eenvoudig kerkje zonder enige fraaie of markante trekken. In het boek van Drs. H.P.R. Rosenberg: 'De 19de-eeuwse kerkelijke bouwkunst in Nederland' (1972) wordt Veldhoven met geen woord genoemd. Jan Kalf in: "De Katholieke kerken in Nederland" (1906, p.408) wijdt er enkele regels aan: "Dit in 1834 onder leiding van eenen opzichter van den Waterstaat gebouwde kerkje werd 1 juli 1845 gewijd door Mgr. Zwijsen. Het bestaat uit een vijf traveeën diep schip en halfroond gesloten koor. Er zijn 74 zitplaatsen (dit moet wel een vergissing zijn). Achter den met een fronton gedekten voorgevel schiet een klokkentorentje omhoog."

Al kunnen we dan misschien weinig waardering hebben voor het bouwwerk zelf, wel moeten we een groot respect hebben voor de bouwer, die onder uiterst moeilijke omstandigheden en met inzet van heel zijn persoon dit werk voltooide en in stand hield. Het behoort tot de dingen, waarvan men achteraf zegt:

"Hoe is het mogelijk geweest?"

November 1972.

2. GENEALOGISCHE REEKS VAN W.J.C. SENDERS TE VALKENSWAARD
(Zeelst-Bergeijk-Luyksgestel-Valkenswaard)
(door W.J.C. Senders, Valkenierstraat Oost 195, Valkenswaard)
(vervolg)

III. Jan Jan Wilms
geb. circa 1630 (Zeelst)
huwt circa 1664 Gertruda Marcelis. Uit dit huwelijk worden de volgende kinderen te Zeelst geboren:

1. Martellus susc. Henricus Joannis - Mechteldis Marcelis (volgt rv)
geb. 28-10-1664
2. Joannis susc. Joannis Martelli Maria Joannis
geb. 11-2-1666
huwt op 7-1-1696 met Alegonda Heuvelmans, uit welk huwelijk 3 meisjes werden geboren.
3. Adrianus susc. Theodorus Adriani Joanna Jacobi
geb. 8-2-1668
Veldhoven R. 13 fol. 35, 24-2-1664
Jan Janssen Senders schuldig aan de Tafel van de Armen tot Zeelst een erfpacht van 5 gld. jaarlijks 1e maal Lichtmis 1665 en dat uit onderpand van:
huis, hof en erf, groot 42 lopen, gelegen in de parochie van Zeelst ter plaatse Cleyn Eindhoven, belendende percelen: Ge-raert Hendrickx - de weduwe van Roeloff Andriessen - de gemene straat.
Hieruit te vergelden 5 vaten rogge aan de Arren van Woensel, hetwelk tot nog toe betaald is met half koren en half 6 stuivers per vat, verder nog 6 gld. 12 st. jaarlijks ineens aan het Capittel ter Bossche.

IV. Marcelis Jansen Senders
ged. te Zeelst 28-10-1664
susc. Henricus Joannis en Mechteldis Marcelis
overl. waarschijnlijk te Zeelst 30-10-1739
huwt te Zeelst op St. Jacobsdag 25-7-1658 (ondertrouw 12-7-1688) met Marija Peters van Asten
Uit dit huwelijk worden te Zeelst 7 kinderen en te Meerveldhoven 1 (liet laatste) kind geboren.

1. Oda
geb. 15-10-1689
huwt op 5-8-1725 met dispensatie te Zeelst net Jan Senders
2. Petrus
geb. 11-11-1691
waarschijnlijk jong overleden
3. Petrus (volgt V)
geb. 1-2-1693

4. Cornelis
geb. 9-5-1696
5. Maria
geb. 19-11-1698
6. Anna
geb. 12-2-1702
huwt op 15-2-1733 te Zeelst met dispensatie Henricus Bogaars
7. Joannis
geb. 30-11-1704
8. Franciscus
geb. 21-11-1707 te Meerveldhoven
huwt op 30-10-1729 te Zeelst met dispensatie Joanna Bogaars
Marija Peters van Asten overlijdt te Zeelst op 20-11-1728.
Veldhoven R. 64 fol. 171 d.d. 10-8-1730 maakt Marcelis Jansen Zenders een staat van inventaris.

V. Peeter Marcelis Senders
ged. 1-2-1693 te Zeelst, susc. Joes Senders en Guilliëlma Sijmons
wellicht overleden te Zeelst 11-3-1775
van beroep wever.
huwt op 16-6-1715 te Zeelst Maria Peters van woensel met getuigen Gerardo Huyberts en Maria Biese (1ste huwelijk)
huwt voor de 2de maal op 7-7-1743 Ida Jacob Leemans (overleden 11-3-1782 te Zeelst als weduwe van Pieter Senders, zonder wet-tige geboorte na te laten)
Uit dit huwelijk worden te Zeelst 8 kinderen geboren.

1. Peeter Peeter Peeterse Senders
geb. 14-5-1716
huwt op 3-11-1743 te Zeelst Geertruy van Maaren (overleden 11-1-1785 te Zeelst)
Bij akte veldhoven R. 48 fol. 116/118 d.d. 3-6-1774 wordt de nalatenschap gedeeld van Geraard van Maren en zijn vrouw. Aan Peeter Peeter Senders als man en momboir van Geertruy van Maren valt ten deel het derde lot en wel:
een perceel groesveld binnen Zeelst in het muggenhool genaamd het "Eusel", groot 1 lopensaet 24 roeden, belend: Je heide - weduwe Lucas de Louw - Jan van Doorn - Nicolaas Ver-meeren.
2. Godefridus
geb. 19-9-1719
huwt voor de 1ste maal op 23-9-1753 te Zeelst Joanne Maria Bijnen, uit welk huwelijk 3 kinderen te Zeelst worden geboren.
huwt voor de 2de maal op 4-9-1763 te Zeelst Elisabeth Meulendijckx, uit welk huwelijk 5 kinderen te Zeelst worden geboren.
Godefridus overlijdt te Zeelst op 22-7-1772

Veldhoven R. 45 fol. 28/30 d.d. 2-9-1763 maakt hij een staat van inventaris ten behoeve van zijn nog 2 in leven zijnde kinderen. 14-7-1772 maakt Goort Senders, ziek in bed liggende zijn testament (Veldhoven R. 48, fol. 19).

Veldhoven R. 48 fol. 26 d.d. 10-9-1772 verhuren Peeter Senders en Willem van den Bergh testamentaire voogden over de kinderen van wijlen Hoort Senders het huis etc. aan diens weduwe.

Op 8-10-1773 (Veldhoven R. 48 fol. 80) maakt Elisabeth Meulendijks, weduwe Goort Senders haar staat van inventaris; 20-11-1773 (Veldhoven R. 48, fol. 92) is er een huurcedule tussen de voogden van de kinderen van Goort Senders en Joost van de Heyde.

3. Elisabetha

geb. 8-6-1722

huwt op 7-11-1745 te Zeelst met Peter van Rooy

Uit dit huwelijk worden te Zeelst 10 kinderen geboren

Elisabeth Pieter Senders is begraven te Zeelst op 10-2-1780

4. Ida

geb. 5-9-1724

5. Lambertus

geb. 5-7-1727

Lambertus Senders is op 7-9-1809 begraven, volgens de aangever 86 jaar oud, te Zeelst wonende in het Muggenhool.

huwt op 24-2-1754 te Zeelst Angelina Poppuliers

getuigen waren Arnoldus Senders en Henricus Cuypers. Op 7-9-1809 waren nog 4 kinderen uit dit huwelijk in leven.

Bij akte Veldhoven R. 49, fol. 94 d.d. 27-10-1775 wordt de nalatenschap van Clasina Peeter Peeters eerst weduwe van Lambert Poppeliers en laatst van Corstiaen Cuypers resp. moeder en grootmoeder van de erfgenamen met name:

a. Lambert Peeter Senders, man en momboir van Angelina Poppeliers, wonende te Zeelst

b. Lambert Eliens, man en momboir van Elisabeth Poppeliers, wonende te Zeelst

c. Lambert van de Ven, man van Maria Verspieren

Aan Lambert Peeter Senders wordt toebedeeld:

1. huis, hof, aangelaag te Zeelst in het Muggenhool, groot 28 roeden

2. perceel land en groes aan de hei, groot 1 lopen 29 roeden

3. perceel 1 lopen 29 roeden, belend: Willem Senders - de weduwe van Andries van Nuenen c.s. - Hendrik van Keulen - de straat

4. het "Witveld" groot 38 roeden, belend: Adriaan Baselmans - de heide - Hendrik van der Meeren

5. perceel groes van Putmans, groot 38 roeden, belend: Willem Senders - de weduwe van Andries van Nuenen - voorgaande percelen

6. 2 lopen naast Hendrik Maas (die het 2de lot trok) uit een perceel genaamd "het heyveld" groot 6 lopen, belend: Dirk Maas - Peeter Senders - de weduwe van Lucas de Lorin - de straat

6. Anna Maria

geb. 9-12-1729

huwt op 20-1-1753 te Zeelst Jan Dirckx van Weert

als getuigen treden op Godefridus Senders en Waltero van Nuenen

Uit dit huwelijk wordt te Meerveldhoven 1 kind geboren:

Antonius

geb. 19-12-1763

7. Arnoldus (volgt VI)

geb. 19-11-1732

8. Gertrudis

geb. 28-7-1738

Veldhoven R. 42 fol. 144 d.d. 11-7-1743 staat van inventaris van de wever Peter Marcelis Senders, weduwnaar Marija Peters voor schepenen van Zeelst t.b.v. 8 kinderen, dit in verband met zijn huwelijk met Ike Jacob Leemans.

Veldhoven R. 43, fol. 54 d.d. 31-10-1750 huurt Peter Marcelis Senders van Jan Borgers een huis aan de heystraat te Zeelst met annex weg een teelland, groot circa 24 lopen. De huurtijd belooft 8 jaar, de huur bedraagt 43 g. 10 st. per jaar.

Veldhoven R. 48 fol. 135 d.d. 23-2-1776

Procuratie van Ida Leemans, weduwe van Peeter Senders

Verpondingsboek nr. 1422 fol. 70 (1750 - 1760)

Peter Marcelis Zenders

Huys, hoff en aengelagh 4 lopen 12 roy 1-2-0

Item den Bloemstock, 1 lopen 35 roy 1-0-0

Item den halven bogt aan de hey van Ant.

Zegers, groot 1 lopen 181 roy 0-9-0

Item lapt in de grote dries aan de hey gecome

van Jan Cuypers 1 1 31 r 0-16-4

opt Jaer 3-7-12

Verpondingsboek nr. 1422 fol. 93 (1750 - 1760)

Peter Marcelis Zenders

huys, hoff en groes 2 1 33 r 8 pen is 0-1-5

Item Zant daer 1 1 30 r 8 pen is 0-0-13

den bloemstock 1 1 41 r 10 pen is 0-1-2

Item den 1 agterste bogt aan de hey van Ant.

Segers groot 1 1 181 r 0-0-11

Lant in de grote Dries aan de hey geeuw

van Jan Cuypers 1 1 31 r 0-0-13

Bede 0-4-12

{wordt vervolgd}

3. STAMREEKS VAN STEFAN J.J.F. en HUGO M.J.H. BEJNEN (16 geslachten)
door J.F.C.M. Bijnen, Clementinalaan 2, Oerle

I - X Waalre, XI - XVI Veldhoven

- I. JAN WOUTERS:.
leeftde vermoedelijk van 1450 - 1500 te waalre
- II. MIRTHICNEUS JAN WOUTERSZ.
geboren omstreeks 1470, overleden omstreeks 1522
huwt omstreeks 1496 Katelijne N.
- III. GIJSBRECHT BARTHOLOMEUS JAN WOUTERS
geboren omstreeks 1498, overleden omstreeks 1565
huwt omstreeks 1520 Katelijne N.
- IV. mmInomEus GIJSBERT BARTHOLOMEUSZ. (BIJNEN)
geboren omstreeks 1520, overleden tussen 1566 en 1609
huwt omstreeks 1547 Anna N.
- V. JASPER BARTHOLOMEUS GIJSBERTSZ. B(E)IJNEN
geboren omstreeks 1560, overleden omstreeks 1630
huwt omstreeks 1595 Elisabeth Adriaensdr, overleden na 1631
- VI. LAURENS JASPERS BIJNEN
geboren omstreeks 1605, overleden omstreeks 1672
huwt te Veldhoven op 18-7-1632 Catharina Christiani
zij hertrouwt v66r 28-10-16'3 met Bartholomeus Swane
- VII. JASPER LAUREIJS BIJNEN
geboren omstreeks 1640, overleden tussen 1690 en 4-3-1694
huwt omstreeks 1670 met Elisabeth Bottbergen, overleden te
waalre v66r 1-3-1714
- VIII. PETER JASPER B(E)IJNEN
geboren waalre omstreeks 1675, begraven aldaar op 7-4-1733
huwt te Veldhoven op 2-6-1707 met Anna Henrici Sledsen, ge-
doopt aldaar op 4-1-1681, begraven te waalre op 19-10-1739
- IX. GASPAR B(E)IJNEN
gedoopt te waalre op 2-12-1714, overleden aldaar op 28-1-1790
huwt te Valkenswaard op 29-11-1750 met Joanna Theresia van
Ham, gedoopt aldaar op 28-6-1727, overleden te waalre op
24-5-1797
- X. ALEXANDER B(E)IJNEN
gedoopt te waalre op 19-6-1765, overleden te 's-Hertogen-
bosch op 22-11-1826, huwt voor de iste maal te Zevenbergen
op 27-11-1794 met Dimphna Verheggen, gedoopt te Veldhoven op
19-6-1772, overleden te waalre op 2-3-1812; huwt voor de 2de
maal te waalre op 17-12-1812 met Helena van Boxneer, gedoopt
te Helden op 28-5-1781, overleden te waalre op 27-2-1832.
- XI. JOHANNES BIJNEN
gedoopt te waalre op 24-11-1804, overleden te Veldhoven op
24-11-1869, huwt aldaar op 17-11-1826 Johanna Maria Riga,

gedoopt aldaar op 3-3-1800, overleden aldaar op 8-12-1877.

- XII. ALEXANDER BIJNEN
geboren te Veldhoven op 16-1-1836, overleden aldaar op 26-8-
1919, huwt te Zeelst op 22-1-1864 met Maria Eendrica Eliens,
geboren aldaar op 26-1-1838, overleden aldaar op 6-5-1893.
- XIII. JACOBUS BIJNEN
geboren te Zeelst op 15-8-1877, overleden te Veldhoven op
1-3-1951, huwt te Bergeijk op 22-4-1907 met Henrica Francisca
Moeskops, geboren aldaar op 4-3-1880, overleden te Veldhoven
op 2-1-1946.
- XIV. FRANS JACQUES CORNELIS RIJNEN
geboren te Bergeijk op 22-2-1915, huwt te Veghel op 2-10-1939
met Henrica Wilhelmina van Grinsven, geboren te Erp op 8-1-1914
- XV. JACQUES FRANS CORNELIS MARIA BIJNEN
geboren te Veldhoven op 27-6-1940, huwt te Oost-, West- en
Middelbeers op 17-7-1965 met Martina Johanna Maria Hens, gebo-
ren aldaar op 22-5-1942.
- XVI. a. STEFAN JACQUES JOHAN FRANS BIJNEN
geboren te Eindhoven op 7-12-1969
b. HUGO MARTIN JACQ HENRI BIJNEN
geboren te Veldhoven op 13-10-1973

Aan belangstellenden,

Deze stamreeks moge een bijdrage zijn aan een uitgebreider genealo-
gisch onderzoek, waaraan door mij wordt gewerkt. Voor inlichtingen,
op- en aanmerkingen, houd ik mij zeer aanbevolen.

Oerle, herfst 1973
J, Bijnen.

4. Pand Markt 6 - Sektie E 2088
door S.v.d. Steen

De monumentenlijst der gemeente Oirschot omschrijft dit perceel als
volgt: "Eenvoudig witgeverfde halsgevel, met rollaag afgedekt en met
kleine rondbogige topfronten, een der vensters met luiken; twee
stoeppalen."

Op een oude primitieve tekening van de markt in 1620 staat als eige-
naar van dit pand genoteerd:

A. LEONART MOYSIS

De oude verpondingsregisters vermelden de volgende eigenaars respek-
tieveijk bewoners:

B. MOYSES LENAERTS VAN AELST ██████████ 1630
"Huijs en hoff"
grootte: 3 roijen, aanslag 3 g. 5 st. 4 p.

- verpondingsboek Kerkhof K 1, fol. 64^hp-115v°
- C. PEETER HENRICKS VAN ACHEL, na overlijden zijn weduwe MARIA 1666
 Vertaen van Moyses Lenaerts van Aelst
 de hellicht in huijs en hoff tot een en half roy
 aanslag 1 g. 12 st. 10 p.
- 1684
 Vertaen vuyjt den regel van Moyses Lenaerts van Aelst
 "de andere hellicht in t'huijs en hof f"
 grootte 11 roy aanslag 1 g. 12 st. 10 p.
 verpondingsboek Kerkhoff fol. 66 K 1
- D. DAENDEL PETERS VAN ACHEL 1709
 "Verfoei' van Maria, Wed. van Peter van Achel"
 "Huijs metten hoff"
 grootte: 3 royen, aanslag 3 g. 5 st. 4 p.
 Verpondingsboek Kerkhoff Nr. 2, fol. 153
- E. DE KINDEREN VAN DAENDEL PETERS VAN ACHEL 1732
 "Huijs metten hof f"
 grootte: 3 royen, aanslag 3 g. 5 st. 4 p.
 1740
 1 roy erve naar Peter Ant. Verhoeven
 K 2 fol. 150¹¹⁰
 verpondingsboek Kerkhof K 2, fol. 153
- F. MEIJLICHEN VAN GINCK 1751
 "Vertaen bij coop uijt den regel van de twee kinderen
 van Daendel Peters van Achel"
 "Huijs metten hoff"
 grootte: 21 royen, aanslag 2 g. 13 st. 4 p.
 Verpondingsboek Kerkhoff K 2, fol. 152
- G. HENDRIEN DIRCX VAN 1-anm bij koop 1753
 "Huijs metten hof f"
 grootte: 21 royen, aanslag 2 g. 13 st. 4 p.
 Verpondingsboek Kerkhoff K 2, fol. 152, K 3, fol.
 199, K 4, fol. 141
- H. DEN HOOGED.GEB. EN GESTR.HEER CAREL HENDRIK JACOB 1772
 BARON SWEERTS DE LANDAS, drossard, bij koop
 'Thijs en hoof"
 grootte: 21 royen, aanslag 2 g. 13 st. 4 p.
 Verpondingsboek Kerkhof Nr. 4, fol. 132
- I. DE HEER WILLIAM STANDERT 1773
 "Wijs en hoff"
 grootte: 21 royen, aanslag 2 g. 13 st. 4 p.
 Verpondingsboek Kerkhoff K 4, fol. 144v°
- J. ABRAHAM DAVITS, bij koop 1783
 "Huijs en hoff"
 grootte: 21 royen, aanslag 2 g. 13 st. 4 p.
 Verpondingsboek Nr. 4, Lol. 141, K 5 fol. 158, K 6 fol....

"g
 S.v.d.Steen
 iv', 9 Ag, z.
 ~004.040.;wkat..
 Amka
 47/410 t //Go
 mea... 11-0

Markt 6, Oirschot, anno 1600

De huisnummeringslijst van 1808 vermeldt op nr. 230 ABRAHAM DAVITS. Daarna werd het nr. 238. Als nieuwe eigenaar:

- K. ARNOLDUS HENDR. LEMMENS 1808
 De kadastrale leggers vermelden in 1832 de volgende eigenaren:
 ARNOLDUS HENDR. LEMMENS, vrederechter
 Art. 397
 Sektie F 769, huis, schuur en erf
 groot: 2 roeden 60 ellen
- L. JAN LEMMENS, koopman en winkelier 1834
 na overlijden
 MARIA CATHARINE DEYCK, de weduwe, en NORBERTUS 1871

ARNOLDUS MARIA LEVENS

Art. 1382

Sektie F 769, huis, pakhuis, schuur en erf
groot: 3 roeden, 90 ellen

M. MARIA CATHARINA VAN DIJCK, winkelierster 1872

art. 2771

Sektie F 2088, huis, pakhuis, schuur en erf
groot: 3 roeden 90 ellen

N. HENDRIKUS WILHELMUS VAN DER S1'hEN, schoenmaker 1880

na overlijden

Anna Johanna v.d. Steen - Kerkhofs 1923

Henricus Simon Anth. v.d. Steen

Anna Maria Wilhelmina Laurentis v.d. Steen

Simon Cornelis Maria v.d. Steen

Maria Anthonetta v.d. Steen

Art. 4331

Sektie F 2088, huis en erf

groot: 3 roeden 90 ellen

bijz. 1937 verbouwing, 1955 scheiding

O. ANNA MARIA WILHELMINA VAN DER STEEN 1953

en

MARIA ANTHONETTA VAN DER SITEN

Art. 6833

Sektie F 2088, huis en erf

groot 3 A 90 Ca

XII. OIRSCHOTSE LEENGOEDEREN (OIRSCHOT EN BEST)

Dit hoofdstuk wordt in de volgende aflevering voortgezet.

XIII. EEN PRINS VAN NASSAU IN 1668 TE OIRSCHOT OVERLEDEN AAN DE CHOLERA.

Of het na een langer verblijf te Oirschot gebeurde of slechts op een doorreis, staat niet vast. In elk geval is Philips Carel Prins van Nassau Hademar in 1668 te Oirschot plotseling overleden. Zijn dode lichaam werd op verzoek van zijn hofmeester in de herberg "Den Dobbelen Arent" door de geneesheren Theodorus Verheijden en Arnoldus Feij aan een lijkschouwing onderworpen. Uit dit onderzoek resulteerde volgens genoemde medici, dat zijn plotselinge dood een gevolg was van de cholera, een in de oudheid veelvuldig voorkomende ziekte, die ook in onze twintigste eeuw wederom van zich laat horen.

De vraag is echter, of de term "cholera" drie eeuwen geleden niet een geheel andere ziekte betekende. Wij weten, dat Arnoldus Feij en Theo-

dorus Verheijden in hun tijd vermaarde geneesheren waren en hun diagnose uiterst sekuur en wetenschappelijk verantwoord stelden. Aangaande het dode lichaam van prins Philips Carel wijzen hun bevindingen in de richting van een zware gal- en leveraandoening. Toch noemen zij deze ziekte "cholera". Mogelijk kunnen de medici na nauwkeurige bestudering der hierna volgende transkriptie van de oude akte een duidelijk uitsluitel geven over deze "cholera" van 1668.

Allen den geenen die dese opene letteren van certificatie sullen sien ofte hooren saluyt. Wij Jan Matheijs Oerlemans ende Anthonis Dircx van de Vleuthen schepenen der Vrijheijt Oirschot Meijerije van Sherthogenbossch doen condett eenen iegelijcken ende certificeren mits desen voor de oprechte waarheijt dat wij op versoeck van Monsr. Fredrick van Saliel hoofdmr. van sijn Doorlucht mijn heer Philips Carel Prince de Nassau Hademar ons op date deser hebben gevonden ten huijsse van Chatarina van Elmpt inde herberge genaampt den dobbelen Arent binnen de voorscr. Vrijheijt, ende dat aldaer in onse tegenwoordicheijt bij d'heere Theodorus Verheijden doctor medicinae ende d'heer Arnoult Feij is geopent ende gevicitteert het doode lichaem van sijn gemelte Doorlucht om 't ondervinden voor soo veel als mogelijck is d'oirsaecke vande subite doodt ende dat alsoo uijt het verhael vande sieckte als uijt de visitatie vande binnen nobele partheijen men heeft geoordeelt dat de sieckte is geweest gholera ofte overloopinghe van gal het welck sich daer door inde selve binnen partheijen heeft verthoont om dat men bevont dat het blaesken vande gal was zeer slap ende de gal opwaerts uijt geborsten inder voegen, dat de lever inden lobus naest aende galle aengelegen gansch zwart bruijn ende merckelijck geïnfecteert ende geïnflaneert was ende ter wijlen de andere inwendige partheijen genne merckelijcke infectie naer exacte visitatie ende inspectie en is bevonden, soo hebben die voorscr. heeren visitateurs geoordeelt dat de gemelte cholera is geweest de oirsaecke vande doodt staende het accident aen het hooft zonder pijn inflamatie oft geswel in goeden staet met goede suijsvere materie om naer alle apparence door de hulpe vaneGodt in corten tijdt gehesen te sijn, ende des 't oirconde soo hebben wij gemelten attesteurs neffens ons schepenen eigenhandich onderteekent opden 22sten julij 1668. (w.get.) Theodorus Verheijden, Arnoldus Feij, Jan 'flathijs Oerlemans, Anthonis Dircx vander Vleuthen."

Mevr. J.M. van Leuven-Meurs
Nieuwstraat 20, Oirschot

XIV. ARCHIVALIA AANGAANDE DE OUDE KEMPISCHE GILDEN

(vervolg)

5. GILDECHARTER VAN ONZE LIEVE VROUWEN-BROEDERSCHAP TE OIRSCHOT

(20 oktober 1463)

Dat voer ons comen sijn eens deels goeder mane wondende inder Vrijheyt van Oerscot ende hebben God ten love ende Marien sijnre liever moeder tot eeren ende tot weerdicheyt geordineert ende aen genomen een bruederscap van Onser Liever Vrouwen gelovende die te houden ende te volvoeren in allen Manieren ordinantien ende condicien ende op alsulken broeken als in eenre cedelen daer op gemaect bescreven stemt van welt cedelen dat inhoud van woerde tot woerde aldus luydende is: want een yegelijc sculdich is wt allen sijnre herten ende met allen sijnre erachten God te dienen ende lief te hebben ende der maget Marien sijnre liever moeder loeff ende weerdicheyt te bewijzen, soe eest dat eens deels van goeden mannen tot Oerscot een bruederscap van Onser Liever Vrouwen geordineert hebben om die aen te nemen ter mynnen ende ter eeren Godts ende sijnre liever moeder niet in enigen achterdeele mer in vordel der parochie kercken Sunte Peters tot Oerscot in allen manieren ende onder condicien ende op die broeken hier nae vercleert:

Inden versten is geordineert dat die bruederen der voersc. bruederscapen sculdich sullen sijn te comen op allen hoechtiden Onser Liever Vrouwen ende opten kermisse dach der capellen Onser Liever Vrouwen tot Oerscot stadelijc met hoeren covelen in Ons Vrouwen capeele ter missen voer dat offertorium ende offeren aldaer ende tot onder vesperen op te verboeren die daer tot missen gelijc voersc. is niet en queem enen halven stuijver ende ter vesperen te verboeren die daer niet en queem een oertken van enen stuijver ende dat tot behoef der bruederscapen voersc. ten weer dat sake dat hij kenlijc noetsaken hadde om als dan niet te verboeren welt noetsaken sijn sullen te weten woer hij buyten Oerscot of leeth hij sieck te bedde ofte weer hij in geheltenissen des heeren ende anders niet, ende inder yerster vesperen soe sal een yegelijc sijn conciencien guiten om daer te comen mer niet te verboeren.

1. Item soe sullen die brueders der bruederscapen voersc. sculdich sijn te comen als dat beelt Ons Liever Vrouwen om dragen sal goets tijts tot yerster vesperen om dat beelt helpen uter capellen voersc. te dragen ende des anders dages helpen om te dragen op te verboeren die ten wtdragen niet en queem twee stuijver ende inden omdragen niet en queem VII stuijver ende inden weder in dragen see en salmen niet verboeren mer daer sal een yegelijcs conciencie in beswaert sijn om te comen wtgesceyden altijt noet saeck als boven, ende op des Meyligen Sacraments avont te vesperen ende des anderes dages ter missen ende ten omganck, op die ter vesperen niet en r.ueem op enen halven stuijver ende ter missen ende ten omganck :I stuijver.

2. Item die voersc. brueders sullen sculdich sijn tot tween tiden 7gsyaers te seggen op Ons Vrouwen Lichtmisse dach ende opten dach der voersc. capellen kermisse te samen te teren ende die vanden brueders niet en queem mede ten eten die sal alsoe vele verboeren als den maeltijt loept van enen brueder die daer mede ten eten is ten weer dat hij noet saeck hadde als boven.
3. Item soe wanneer dat enich vanden bruederen van leven ter doot comen is, soe sal elck vanden gebruederen gehouden ende sculdich sijn ter wtvuert te comen te vigelien en ter missen om dien brueder ter eerden helpen te bestaden stadelijc met sijnen covel alsoe verre als hem die weet daer aff gedaen wort OP te verboeren die in die vigielij niet en queem enen halven stuijver ende ter missen twee stuijver ten weer dat hij noet saeck hadde als boven ende malc vanden bruederen die sijnen seven psalm can sal lesen voer die ziel enen VII psalm ende die sijnen seven psalm niet en can die sal lesen XXV pater noster ende XXV ave Marien.
4. Item die bruederscap sal sculdich sijn te doen voer hoeren brueder een besundere wyтваert ende die te doen in Onser Vrouwen capelle tot welcx wyтваert die brueder die van leven ter doot coempt laten ende besetten sal een pont was Onser Vrouwen voer licht ofte Sunte Peter voer licht alsoe verre als die wyтваert tot Onser Vrouwen niet gedaen en micht sijn ende der bruederscapen sijnen covel ofte VII stuijver daer voer ende daer voer sal die bruederscap die wyтваert volcomelijc besorgen.
5. Item soe wye nae datum des brieff inder bruederscapen comen sal Tsal gheven voir ingaen Ons Liever Vrouwen een pont was ende der bruederscapen VI Vleemsch ende die vanden bruederen wytgaen wil die sal alsoe vele gheven als men van ingaen gheeft ende daer toe sijnen covel ofte seven stuijver daer voer ende soe wie vanden brueren dat wytgaen wil die sal wytgaen op Onser Vrouwen Lichtmisse dach ende anders niet.
6. Item een yegelijc vanden brueren sal besorgen tot allen tween jaeren enen covel vande snede die die bruerscap ordineren sal ende dien covel hebben op Ons Liever Vrouwen Annunciacion dach ende soe wye vanden brueren daer in gebreckelijc is die sal verboeren tot elcken croenen vanden dekenen ende bruederen voersc. enen stuijver half Ons Vrouwen ende half der bruederscap.

Item soe sullen gecoren worden tot elcken twee jaeren twee rectoers die die bruederscap voersc. regeren die broeken boeren sullen ende ander goede mans die inder bruederscapen begeren te wesen aennemen met wil ende bijstant des meesten deels der brueders vande voersc. bruerscapen welt twee rectoers altijt ten tween • jaeren als sij aff gaen sullen ende men andere ordineren en kieser sail voer die gemeijn brueders van hoeren regement wittige rekeninge doen sullen.
5. Item ofte enich discorde viel tusschen die brueders vander bruerscapen ofte die rectoers des discorde sullen die andere brueders gelooft sijn om neer te leggen sonder ander persoen daer toe te

rapen ende die daer in contrarien viel die sal verboeren ter bruederscapen behoef sijnen covel enen artsgulden ende uter bruederscapen te gaen.

9. Item soe wie inder bruederscapen nae daet des brieff tomen sal die sal geloven voer scepenen ende des heeren hant ofte die punten voersc. te houwen gelijc die voersc. sijn ende dese voersc. punten hebben die goymans gelooft te houwen ende te volvoeren op te verboerten die broeken voersc., dat die rectoers die al-tijt sijn sullen vande voersc. bruerscapen die broeken voersc. als die vervallen sullen mogen doen wytpanden sunderlinge oerloff daer aff te hegeeren behoudeleken den heeren hoer pant recht.
10. In kennissen der waarheijt soe hebben wij scepenen der Vrijheijt van Oerscot onsen gemeijnen segel aen desen brief gehangen inden jaer doemen streef duysent vierhondert drie entsestich XX dage in Octobri presentibus Stockelman, Dirc Háijksen, Gielis Snel-larts.
(tweelc die heer den rectoers der bruerscapen voersc. geconsenteert heeft.)
 1. Op alle hoogtijdagen van O.L. Vrouw en op de kermisdag van de kapel van O.L. Vrouw moeten alle broeders in gildetenu de mis en vesper in de kapel bijwonen. Tenzij wettig verzuim kan worden aangetoond zoals verblijf buiten Oirschot, ziekte of een verplichting t.a.v. de Heer, wordt afwezigheid tijdens de mis met 1 stuiver en verzuim van de vesper met 1 oord beboet.
 2. In verband met de ommeegang van O.L. Vrouw zijn de broeders verplicht haar beeld op de vooravond uit de kapel te halen en daags daarna in de processie te dragen. Wie bij het ophalen van het beeld ontbreekt, zal 2 stuiver boete moeten betalen. Wie tijdens de ommeegang ontbreekt, wordt met 7 stuiver beboet. *Wie* bij het terugbrengen van het beeld ontbreekt, betaalt geen boete, maar zal in geweten bezwaard zijn. Eveneens moeten de broeders verschijnen in de vesper van Sakramentsavond en de volgende dag in de mis en de processie. Wie de vesper mist, wordt met 1 stuiver beboet, en wie tijdens de mis en de processie ontbreekt, betaalt 2 stuiver boete. Uitzonderingen als bovenvermeld.
 3. Lichtmisdag en kapel-kermisdag zijn teerdagen. Wie niet bij de maaltijd verschijnt wordt beboet met een geldbedrag ter waarde van de maaltijd. Uitzonderingen als in artikel 1.
 4. Bij de uitvaart van een lid der broederschap moeten alle broeders in tenue verschijnen. Wie tijdens de vigilie ontbreekt, moet 1 stuiver boete betalen en wie tijdens de mis ontbreekt, betaalt 2 stayer. Wie kan lezen, zal de eeven boetepsalmen voor de ziel van de overledene bidden; wie niet kan lezen, bidt 25 onzeveraders en 25 Ave-Maria's.
 5. De broederschap is verplicht voor de overleden medebroeder in de kapel van O.L. Vrouw een bijzondere uitvaart te be-

zorgen. De familie van de overledene zal namens de dode een pond was offeren voor de verlichting in de O.L.Vrouwe-kapel of in de St.-Pieterskerk, indien de uitvaart niet in de O.L.-vrouwe-kapel plaats heeft. Voor het afstaan van de mantel van de overledene en betaling van 7 stuiver zal de broederschap de gehele uitvaart verzorgen.

6. Wie na datum van dit reglement in de broederschap wenstopgenomen te worden, zal voor de O.L. Vrouwe-kapel 1 pond was offeren en aan de broederschap 6 Vlaamsen (Vlaamse munten) betalen. Wie uit de broederschap treedt, zal hetzelfde moeten geven en bovendien zijn tenue moeten afstaan of 7 stuiver betalen. Uittreding kan alleen geschieden op Lichtmisdag.
7. Om de twee jaar zullen de broeders een nieuw tenue aanschaffen volgens model door de broederschap voorgeschreven. Dit tenue moeten zij dan op Maria-Boodschap reeds hebben. Wie in gebreke blijft, zal bij elke gelegenheid 1 stuiver boete moeten betalen.
8. Om de twee jaar zullen twee rektors worden gekozen, om de broederschap te leiden, de boeten te innen en nieuwe kandidaten met toestemming der meerderheid van de broeders aannemen. Bij hun aftreden zullen zij rekening en verantwoording moeten afleggen.
9. Ieder meningsverschil tussen de broeders of rektors zal binnen de broederschap moeten opgelost. Wie zich hieraan niet houdt, zal uit de broederschap moeten treden, zijn tenue moeten afgeven en een Artsgulden moeten betalen.
10. Wie na datum van dit reglement in de broederschap wenst opgenomen te worden, moet ten overstaan van de scepenen en de Heer beloven, zich getrouw aan deze artikelen te zullen houden.

6. VERDWENEN GILDEN VAN DE VRIJHEID OIRSCHOT-BEST

In het archief van Oirschot-Best ontdekten wij enige tijd geleden 18de-eeuwse lijsten van 8 verschillende toen nog binnen de Vrijheid Oirschot-Best bestaande gilden t.w.: St.-Jorisgilde, St.-Sebastianusgilde, St.-Barbaragilde, O.L. Vrouwebroederschap, St.-Catharinagilde, St.-Petrusgilde te Oirschot, en het St.-Odulphus en St.-Annagilde te Best. Drie van deze 8 gilden zijn dus verdwenen, namelijk het St.-Catharinagilde en St.-Petrusgilde te Oirschot, en het St.-Annagilde te Best. Wij vragen ons thans af, of er van deze verdwenen gilden verder niets is overgeleverd. Bevinden zich elders nog archiefstukken, die rechtstreeks of indirect nog iets uit het verleden dezer gilden kunnen mededelen? Bestaan er nog oude familiestukken, die enig licht of een desbetreffende aanknopng kunnen verschaffen? Wij weten, dat de Oirschotse gilden hun eigen gildealtaar hadden, en wij weten ook, dat de St.-Pieterskerk een Catharina- en Petrusaltaar had. Misschien zijn de genoemde verdwenen gilden van zeer oude oorsprong. Wij hopen bij een indiceringspoging van het omvangrijke rechterlijke archief

van Oirschot of via de Bossche Protokollen ooit deze sluiert te kunnen lichten. De redactie van Campinia houdt zich voor iedere desbetreffende tip aanbevolen.

Colofon

Samenesteld en
vervaardigd door: Streekarchivariaat Noord-Kempenland
Rubriek: Oude Toponymica: J. van den Bosch
Lay-out, typewerk: C. Aarts-Keesom
offset: H. Tempelaars